

Bruxelles, 3.2.2017
SWD(2017) 55 final

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

**Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE
Raport de țară - ROMÂNIA**

care însoțește documentul

**Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și
Social European și Comitetul Regiunilor**

**Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE: provocări comune și
modalități de unire a eforturilor pentru obținerea de rezultate mai bune**

{COM(2017) 63 final}
{SWD(2017) 33 - 54 final}
{SWD(2017) 56 - 60 final}

Prezentul raport a fost elaborat de personalul Direcției Generale Mediu din cadrul Comisiei Europene. Orice observație este binevenită la următoarea adresă de e-mail: ENV-EIR@ec.europa.eu

Informații suplimentare despre Uniunea Europeană sunt disponibile pe internet (<http://europa.eu>).

Fotografii: p. 9 © LIFE05 NAT/RO/000176/Florentina Florescu; p. 12 © LIFE04 NAT/RO/000225; p. 13 © Janoka82/iStock; p. 20 © Sebastian Ghiță/iStock; p. 25 © Cesare Andrea Ferrari/iStock

Pentru reproducerea sau utilizarea acestor fotografii trebuie să se solicite direct permisiunea deținătorului drepturilor de autor.

©Uniunea Europeană, 2017

Reproducerea textului este autorizată cu condiția menționării sursei.

Cuprins

REZUMAT	4
PARTEA I: DOMENII TEMATICE	5
1. TRANSFORMAREA UE ÎNTR-O ECONOMIE CIRCULARĂ, EFICIENTĂ DIN PUNCTUL DE VEDERE AL UTILIZĂRII RESURSELOR, ECOLOGICĂ ȘI COMPETITIVĂ, CU EMISII SCĂZUTE DE DIOXID DE CARBON	5
Dezvoltarea unei economii circulare și utilizarea mai eficientă a resurselor	5
Gestionarea deșeurilor	8
2. PROTEJAREA, CONSERVAREA ȘI AMELIORAREA CAPITALULUI NATURAL	11
Natură și biodiversitate	11
Estimarea capitalului natural.....	13
Infrastructurile ecologice.....	13
Protejarea solului	15
Protecția mediului marin.....	16
3. ASIGURAREA SĂNĂTĂȚII ȘI A CALITĂȚII VIEȚII CETĂȚENILOR.....	18
Calitatea aerului	18
Zgomotul	19
Calitatea și gestionarea apei.....	20
Îmbunătățirea durabilității orașelor	23
Acorduri internaționale	23
PARTEA A II-A: CADRUL DE FACILITARE: INSTRUMENTE DE PUNERE ÎN APLICARE.....	24
4. INVESTIȚII ȘI INSTRUMENTE BAZATE PE PIAȚĂ	24
Impozitarea ecologică și subvențiile dăunătoare mediului	24
Achiziții publice ecologice.....	24
Investiții: contribuția fondurilor UE.....	25
5. GUVERNANȚĂ EFICACE ȘI CUNOȘTINȚE	27
Guvernanță eficientă în cadrul administrațiilor centrale, regionale și locale	27
Asigurarea conformității.....	29
Participarea publicului și accesul la justiție	30
Accesul la informații, cunoștințe și dovezi	31

Rezumat

Despre evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu

În mai 2016, Comisia a lansat evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu (*Environmental Implementation Review, EIR*), un ciclu de doi ani de analiză, dialog și colaborare pentru a îmbunătăți punerea în aplicare a politicii și a legislației UE în vigoare în domeniul mediului¹. Ca un prim pas, Comisia a elaborat 28 de rapoarte în care sunt descrise principalele provocări și oportunități privind punerea în aplicare a politicilor de mediu pentru fiecare stat membru. Aceste rapoarte au scopul de a stimula o dezbatere pozitivă atât cu privire la provocările comune în materie de mediu pentru UE, cât și cu privire la cele mai eficiente metode de abordare a principalelor lacune în punerea în aplicare. Rapoartele respective se bazează pe rapoartele de punere în aplicare sectoriale detaliate, colectate sau emise de Comisie în conformitate cu legislația specifică de mediu, precum și pe raportul privind starea mediului pentru anul 2015 și pe alte rapoarte elaborate de Agenția Europeană de Mediu. Aceste rapoarte nu vor înlocui instrumentele specifice pentru respectarea obligațiilor prevăzute în dreptul UE.

Rapoartele vor urma în linii mari structura celui de Al șaptelea program de acțiune pentru mediu² și fac trimitere la Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă și la obiectivele conexe de dezvoltare durabilă (ODD)³ în măsura în care acestea reflectă obligațiile și obiectivele de politică existente în legislația UE în domeniul mediului⁴.

Principalele provocări au fost selectate luând în considerare anumiți factori, cum ar fi importanța sau gravitatea problemei de punere în aplicare a politicilor de mediu, având în vedere impactul asupra calității vieții cetățenilor, distanța față de obiectiv și implicațiile financiare.

Rapoartele însoțesc Comunicarea „*Evaluarea punerii în aplicare a politicilor de mediu ale UE în 2016: provocări comune și modalități de unire a eforturilor pentru obținerea de rezultate mai bune*”, care identifică provocările comune mai multor state membre, prezintă concluzii preliminare cu privire la posibilele cauze

¹ Comunicarea „Realizarea beneficiilor politicilor de mediu ale UE prin intermediul unei evaluări periodice a punerii lor în aplicare” ([COM\(2016\) 316 final](#)).

² Decizia nr. 1386/2013/UE din 20 noiembrie 2013 privind un Program general al Uniunii de acțiune pentru mediu până în 2020 „*O viață bună, în limitele planetei noastre*”.

³ Organizația Națiunilor Unite, 2015. [Obiectivele de dezvoltare durabilă](#)

⁴ Prezentul raport în cadrul EIR nu cuprinde schimbările climatice, substanțele chimice și energia.

principale ale lacunelor în punerea în aplicare și propune acțiuni comune pentru a obține rezultate mai bune. De asemenea, aceasta grupează în anexa sa acțiunile propuse în fiecare raport de țară pentru îmbunătățirea punerii în aplicare la nivel național.

Profil general

România și-a îmbunătățit semnificativ performanța de mediu de la aderarea sa în 2007. Deși legislația românească reflectă cu acuratețe cerințele de mediu convenite la nivelul UE, punerea în aplicare a acestora pe teren constituie, în general, o provocare, determinată, printre altele, de o lipsă a planificării, a coordonării și a finanțării corespunzătoare. Lacuna în punerea în aplicare este problematică în mai multe domenii, în special în ceea ce privește gestionarea deșeurilor și tratarea apelor reziduale. România este încurajată să utilizeze mai bine fondurile UE pentru a face față acestor provocări și a consolida coordonarea mecanismelor sale administrative.

Principalele provocări

Principalele provocări cu care se confruntă România în ceea ce privește punerea în aplicare a politicii și a legislației UE în domeniul mediului sunt următoarele:

- ❖ îmbunătățirea **conformității cu legislația UE privind deșeurile și cu cea privind apele urbane reziduale** în vederea atingerii obiectivelor UE, având în vedere că se apropie termenele finale prevăzute în Tratatul de aderare.
- ❖ îmbunătățirea **coordonării și consolidarea capacității administrative** a autorităților și a agențiilor implicate în punerea în aplicare a legislației UE, în special în ceea ce privește gestionarea **apelor și a deșeurilor** și protecția și gestionarea siturilor Natura 2000, ca parte a strategiei mai ample de consolidare a administrației publice.

Principalele oportunități

România ar putea obține rezultate mai bune în domeniile în care există deja o bună bază de cunoștințe și bune practici. Aceste oportunități se referă, în special, la:

- ❖ reunirea celor mai bune soluții în **planuri cuprinzătoare și realiste de gestionare și prevenire a deșeurilor**, bazate pe un proces amplu de participare publică;
- ❖ eliminarea obstacolelor din calea **utilizării** adecvate și direcționate a fondurilor UE pentru a sprijini punerea în aplicare a cerințelor UE;
- ❖ folosirea **următorului ciclu de management al bazinelor hidrografice** pentru îmbunătățirea rețelelor de monitorizare și a metodelor de evaluare a stării apelor.

Puncte de excelență

România ar putea împărtăși cu alte țări abordările inovatoare pe care le-a dezvoltat. Un bun exemplu îl reprezintă:

- ❖ inițiativa din 2012, **Laboratorul verde de reciclare**, premiată cu medalia de aur pentru excelență la categoria „IMM-uri” în cadrul Premiilor europene pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor (RSI).

Partea I: Domenii tematice

1. Transformarea UE într-o economie circulară, verde și competitivă cu emisii reduse de dioxid de carbon și eficiență din punctul de vedere al utilizării resurselor

Dezvoltarea unei economii circulare și utilizarea mai eficientă a resurselor

Pachetul din 2015 privind economia circulară subliniază necesitatea de a trece la o economie „circulară” bazată pe ciclul de viață, în care utilizarea succesivă a resurselor și a deșeurilor reziduale ajunge aproape la zero. Acest lucru poate fi facilitat prin dezvoltarea de instrumente financiare inovatoare și accesul la acestea, precum și prin acordarea de finanțare pentru ecoinovare.

ODD 8 invită țările să promoveze creșterea economică susținută, favorabilă incluziunii și durabilă, ocuparea integrală și productivă a forței de muncă și locuri de muncă decente pentru toți. ODD 9 subliniază nevoia de a construi o infrastructură rezistentă, de a promova industrializarea durabilă și favorabilă incluziunii și de a încuraja inovarea. ODD 12 încurajează țările să realizeze, până în 2030, o gestionare durabilă și o utilizare eficientă a resurselor naturale.

Măsurile pentru trecerea la o economie circulară

Transformarea economiilor noastre din economii liniare în economii circulare oferă oportunitatea de a le reinventa și de a le face mai durabile și mai competitive. Acest lucru va stimula investițiile și va aduce beneficii atât pe termen scurt, cât și pe termen lung pentru economie, mediu și cetățeni deopotrivă⁵.

În România, utilizarea eficientă a resurselor este scăzută și economia circulară rămâne slab dezvoltată. Alături de Bulgaria și Estonia, „productivitatea resurselor”⁶ (eficiența economiei în a utiliza resurse materiale pentru a produce bogăție) a fost cea mai scăzută din UE în 2015, situându-se la 0,31 EUR/kg comparativ cu media UE de 2,0 EUR/kg. Acest fapt se poate observa în figura 1, care arată, de asemenea, că, în România, productivitatea

resurselor este relativ stabilă din 2008.

Rezultă că economia este în medie cu 40 % mai puțin eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor decât la nivelul UE. Acest lucru ar putea fi corelat cu nivelurile sale scăzute de competitivitate⁷. Nu atât deficitul de resurse, cât mai degrabă lipsa unei gestionări eficiente a resurselor disponibile este ceea ce pune probleme pentru dezvoltarea durabilă în România⁸.

România înregistrează întâzieri în adoptarea instrumentelor de planificare relevante în ceea ce privește gestionarea deșeurilor. Rata sa de depozitare a deșeurilor este cea mai mare din UE (82 % în 2013)⁹. Aceasta indică faptul că resursele nu sunt păstrate în cadrul economiei atunci când un produs a ajuns la sfârșitul duratei sale de viață. O economie mai circulară, adică axată pe reciclare și reutilizare, precum și pe utilizarea mai eficientă a resurselor, ar contribui la stimularea investițiilor. De asemenea, aceasta ar genera beneficii atât pe termen scurt, cât și pe termen lung pentru mediu, ocuparea forței de muncă și economie în ansamblu.

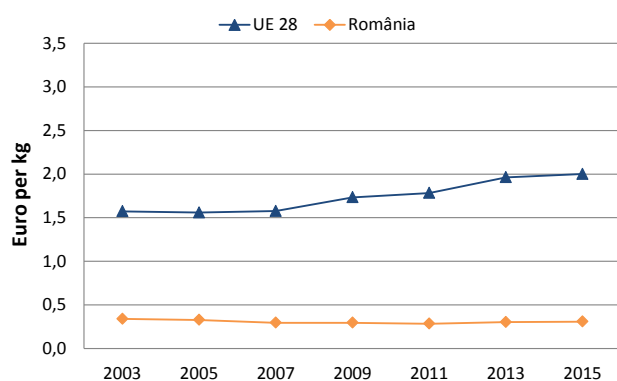
⁵ Comisia Europeană, 2015. [Pachetul propus privind economia circulară](#)

⁶ Productivitatea resurselor este definită ca raportul dintre produsul intern brut (PIB) și consumul intern de materiale (CIM).

⁷ Schwab, Forumul Economic Mondial. [Raportul privind competitivitatea globală](#), 2014-2015.

⁸ Observatorul ecoinovării, [Fișă de țară 2013 România](#), p. 6.

⁹ Eurostat.

Figura 1: Productivitatea resurselor 2003-2015¹⁰

Un exemplu de bună practică îl reprezintă Laboratorul verde de reciclare, o inițiativă lansată în 2012 de o organizație de colectare selectivă a deșeurilor și de reciclare, în parteneriat cu Ministerul Mediului și cu Ministerul Educației. Proiectul vizează să informeze, să ofere educație și să sensibilizeze generația tânără cu privire la aspecte de mediu. Factorii-cheie de succes au fost parteneriatul cu municipalitățile locale și implicarea cadrelor didactice în promovarea continuă a reciclării. Inițiativa a primit medalia de aur pentru excelență la categoria „IMM-uri” în cadrul Premiilor europene pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor¹¹.

România nu a adoptat încă o politică națională privind programul pentru o economie circulară, deși are în realitate unele inițiativă care sprijină tranziția spre o economie circulară, cu accent în special pe deșuri:

- legea națională pentru gestionarea deșeurilor (adoptată în noiembrie 2011¹²): legea respectivă stabilește caracterul obligatoriu al colectării selective a deșeurilor pentru marii producători de deșuri și a fost considerată un important pas înainte.
- Punerea în aplicare a Directivei-cadru privind deșeurile, inclusiv a dispozițiilor acesteia referitoare la deșeurile periculoase și la uleiurile uzate, a condus la modificări ale normelor de gestionare a deșeurilor în România. România și-a stabilit obiectivul de a atinge un nivel de 50 % din deșuri care urmează să fie reciclate sau reutilizate până în 2020¹³.
- Începând cu ianuarie 2014, sectorul privat¹⁴ trebuie să achite contribuții fiscale mai mari la Fondul român pentru mediu (în vederea stimulării unei utilizări mai durabile a resurselor naturale și a sporirii gradului de reutilizare a deșeurilor de-a lungul lanțurilor valorice

ale întreprinderilor)¹⁵.

- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor are ca priorități pentru 2016 crearea cadrului pentru a transforma și a accelera tranziția economiei românești către o economie ecologică, dezvoltarea întreprinderilor ecologice și a spiritului antreprenorial ecologic. În plus, conform informațiilor furnizate de autoritățile române, este în curs de elaborare o carte albă privind economia ecologică.
- România și-a sporit numărul de angajați din sectorul bunurilor și serviciilor de mediu de la aproximativ 130 000 de persoane în 2011 la aproximativ 146 000 în 2012¹⁶. Ministerul Mediului din România recunoaște necesitatea unor investiții suplimentare în competențe ecologice și în educația forței de muncă în direcția dezvoltării durabile. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă este implicată în proiectul „Locuri de muncă ecologice”, finanțat de Fondul Social European, care are ca obiectiv evaluarea pieței românești pentru locuri de muncă ecologice și identificarea bunelor practici pentru măsuri de sprijin în acest sector.

În general, România nu folosește un număr mare de măsuri de sprijin pentru utilizarea eficientă a resurselor. Cele mai dezvoltate măsuri sunt fie puse în aplicare prin intermediul unor organizații terțe, fie inspirate de proiectele finanțate de UE și orientate în direcția valorificării și reciclării deșeurilor. Un exemplu elocvent de acord voluntar din 2013 a vizat prevenirea și reciclarea deșeurilor de ambalaje. În prezent, acordul respectiv este pus în aplicare în 14 orașe mari, dovedind un efect de propagare din cele două orașe-pilot la alte 12 orașe mari¹⁷.

IMM-urile și utilizarea eficientă a resurselor

În România, atât întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri), cât și întreprinderile mari au un grad de conștientizare scăzut cu privire la impactul acestora asupra mediului și la oportunitățile economice create de economia circulară/utilizarea eficientă a resurselor. Cu toate acestea, în sectorul privat există unele inițiativă legate de reciclarea și reutilizarea materialelor, care au fost consolidate în ultimii ani¹⁸. În același timp, România ratează multe oportunități, întrucât nu reușește să își recycleze propriile deșuri, lăsând sectorul privat să importe materiale reciclate pentru activitățile de

¹⁰ Eurostat, [Productivitatea resurselor](#), tabel accesat în octombrie 2016.

¹¹ Observatorul ecoinovării, [Fișă de țară 2013 România](#).

¹² Legea nr. 211/2011 privind regimul deșeurilor, astfel cum a fost modificată, republicată la 28 martie 2014.

¹³ Observatorul ecoinovării, [Fișă de țară 2013 România](#), p. 11.

¹⁴ Ecomagazin, 2013. [Pârghii fiscale de protecție a mediului – noutăți 2014](#).

¹⁵ Ecomagazin, 2013. [Pârghii fiscale de protecție a mediului – noutăți 2014](#).

¹⁶ Eurostat, [Ocuparea forței de muncă în sectorul bunurilor și serviciilor de mediu](#), tabel accesat în noiembrie 2015.

¹⁷ Ecologic Institute, IEEP, BIO by deloitte, 2015. [Un cadru pentru statele membre de sprijinire a mediului de afaceri în îmbunătățirea utilizării eficiente a resurselor](#). Studiu efectuat pentru Comisia Europeană, p. 28.

¹⁸ Observatorul ecoinovării, [Fișă de țară 2013 România](#).

producție.

Aproximativ 63 % din IMM-urile din România au investit până la 5 % din cifra lor de afaceri anuală în acțiuni de utilizare eficientă a resurselor (media UE28 este de 50 %), 26 % din acestea oferă în prezent produse și servicii ecologice (media UE28 este de 26 %), 37 % au luat măsuri de economisire a energiei (media UE28 este de 59 %), 26 % au luat măsuri de reducere la minimum a deșeurilor (media UE28 este de 60 %), 29 % au luat măsuri de economisire a apei (media UE28 este de 44 %), iar 32 % au luat măsuri de economisire a materialelor (media UE28 este de 54 %) ¹⁹.

Din perspectiva unei economii circulare, 28 % au luat măsuri de reciclare prin reutilizarea de materiale sau deșeuri în interiorul întreprinderii (media UE28 este de 40 %), 12 % au luat măsuri de proiectare a unor produse care sunt mai ușor de întreținut, reparat sau reutilizat (media UE28 este de 22 %), iar 16 % au fost capabile să își vândă deșeurile unei alte întreprinderi (media UE28 este de 25 %).

Dacă s-ar utiliza întregul potențial al măsurilor de utilizare eficientă a resurselor, economiile de costuri ar fi enorme: pentru doar patru sectoare ale IMM-urilor (produse alimentare și băuturi; energie și servicii publice; tehnologii de mediu; construcții), economiile care le-ar putea consolida competitivitatea s-ar putea ridica deja la aproximativ 320 de milioane EUR ²⁰. Conform sondajului Eurobarometru Flash 426, acțiunile întreprinse în domeniul utilizării eficiente a resurselor au permis reducerea costurilor de producție în 60 % din IMM-urile din România (media UE28 este de 45 %).

Aproximativ 12 000 de noi locuri de muncă ar putea fi create și 33 600 de locuri de muncă ar putea fi asigurate dacă toate IMM-urile din cele patru sectoare și-ar folosi întregul potențial pentru utilizarea eficientă a resurselor ²¹. Eurobarometrul Flash 426, „IMM-urile, utilizarea eficientă a resurselor și piețele ecologice” arată că 41 % din IMM-urile din România au unul sau mai mulți angajați care lucrează cu normă întreagă într-un loc de muncă ecologic cel puțin o parte din timp (media UE28 este de 35 %). România are un număr mediu de 3,6 % angajați cu normă întreagă în industria ecologică per IMM (media UE28 este de 1,7 %) ²².

¹⁹ Comisia Europeană, 2015. Eurobarometru Flash 426 „IMM-urile, utilizarea eficientă a resurselor și piețele ecologice”.

²⁰ RPA, 2015. [Evaluarea potențialelor economii de costuri și a economiilor de resurse generate de investiții în 4 sectoare ale IMM-urilor](#), studiu pentru Comisia Europeană, p. 30.

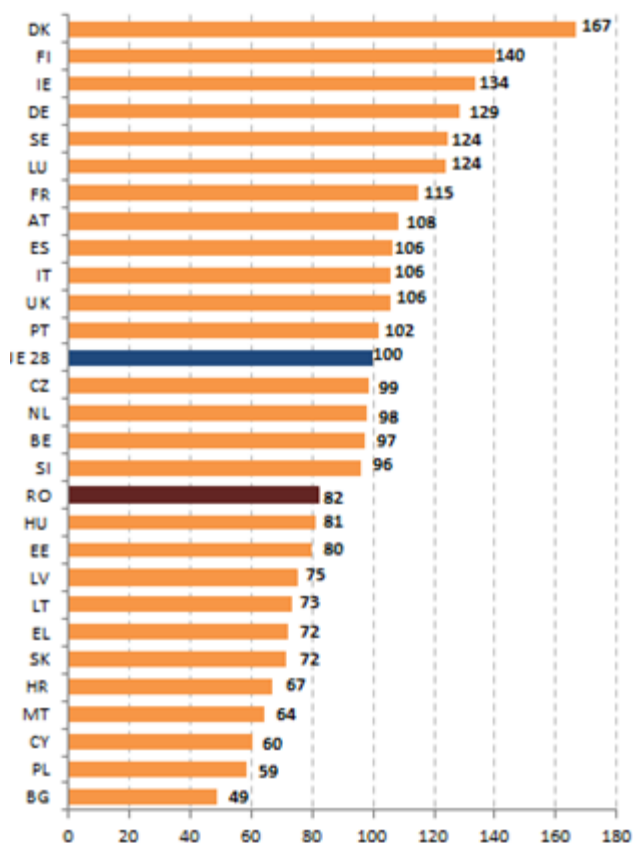
²¹ RPA, 2015. [Evaluarea potențialelor economii de costuri și economii de resurse generate de investiții în 4 sectoare IMM](#), studiu pentru Comisia Europeană, p. 38.

²² Eurobarometrul Flash 426, „IMM-urile, utilizarea eficientă a resurselor și piețele ecologice” definește un „loc de muncă ecologic” ca un loc de muncă ce se ocupă în mod direct de informații, tehnologii sau materiale care protejează sau refac calitatea mediului.

Ecoinovarea

România se situează pe locul 18 în Eco-IS, obținând un punctaj de 87,1 în 2015, astfel cum se arată în figura 2. Aceasta arată că România se află cu 13 % sub scorul mediu general al UE28. Totuși, este încurajator faptul că, din 2013, România a urcat trei poziții în clasament, anterior situându-se pe locul 21.

Graficul 2: Index de ecoinovare 2015 (UE=100) ²³

Peisajul inițiativelor de ecoinovare a evoluat în România în ultimii ani, fiind determinat de reglementarea la nivel european. Crearea de locuri de muncă și o economie mai durabilă se numără printre factorii decisivi pentru ecoinovare ²⁴. Neajunsurile în materie de ecoinovare sunt legate, în mare măsură, de lipsa unui sistem de inovare eficace, cu o structură instituțională clar definită, un cadru legislativ și fiscal și mecanisme financiare pentru încurajarea inovării și a aplicării de noi tehnologii în economie. În ceea ce privește barierele din calea ecoinovării, pot fi menționate numeroase aspecte. Capacitatea administrativă adecvată, disponibilitatea

Acesta necesită competențe specializate, cunoștințe, formare sau experiență (de exemplu, verificarea conformității cu legislația de mediu, monitorizarea utilizării eficiente a resurselor în interiorul întreprinderii, promovarea și vânzarea de produse și servicii ecologice).

²³ [Observatorul ecoinovării](#): Tabloul de bord privind ecoinovarea pentru 2015.

²⁴ Observatorul ecoinovării, [Fisă de țară 2013 România](#).

personalului calificat în sectorul public și cel privat, precum și o înclinare mai scăzută spre colaborare constituie în continuare provocări pentru o agendă de transformare sistemică precum economia circulară, atât în sectorul public, cât și în sectorul privat.

Ministerul Mediului promovează eticheta ecologică a UE și participarea voluntară la sistemul EMAS prin campanii de sensibilizare, formare și materiale informative. Cu toate acestea, EMAS nu este aplicat la nivel larg. România are 10 organizații înregistrate în EMAS. Deși acesta pare un număr destul de redus de organizații înregistrate în raport cu totalul de 4 034 de organizații care dețin o înregistrare la nivelul UE, România se situează pe locul 17. Aceasta a cunoscut o foarte ușoară creștere a numărului de organizații înregistrate începând din octombrie 2015, de la 7 la 10. Utilizarea de către România a licențelor pentru eticheta ecologică a UE a fost foarte limitată în 2015. România are 14 licențe, ceea ce reprezintă un număr destul de redus în raport cu totalul de 1 875 de licențe la nivelul UE, dar, având în vedere că România a devenit stat membru al UE în 2007, aceasta nu este țara cu cele mai slabe rezultate în ceea ce privește licențele pentru eticheta ecologică a UE.

Acțiunea propusă

- Creșterea sprijinului și promovarea măsurilor de utilizare eficientă a resurselor pentru IMM-uri, în special prin investiții suplimentare în educație și formare profesională. Capacitatea de export a IMM-urilor poate fi sporită prin îmbunătățirea utilizării eficiente a resurselor²⁵.
- Asigurarea faptului că orientarea politică a României prezintă o viziune strategică pe termen lung și o abordare integrată pentru introducerea dezvoltării durabile și a principiilor economiei circulare și ecoinovării în cadrul politicilor guvernamentale.
- Dezvoltarea de acțiuni concrete din partea autorităților naționale/locale și de sinergii între toate nivelurile de guvernare și sectorul privat pentru a depune mai multe eforturi în scopul de a valorifica fondurile UE și de a investi în soluții durabile.

Gestionarea deșeurilor

Transformarea deșeurilor într-o resursă necesită:

- punerea în aplicare integrală a legislației Uniunii în domeniul deșeurilor, care include ierarhia deșeurilor, necesitatea de a asigura colectarea separată a deșeurilor, obiectivele privind evitarea descărcării deșeurilor la depozite etc.;
- reducerea generării de deșeuri pe cap de locuitor și a generării de deșeuri în termeni absoluți;
- limitarea valorificării energetice la materialele

²⁵ Comisia Europeană, [Fisă informativă SBA România 2015](#).

nereciclabile și eliminarea treptată a depozitării deșeurilor reciclabile sau recuperabile.

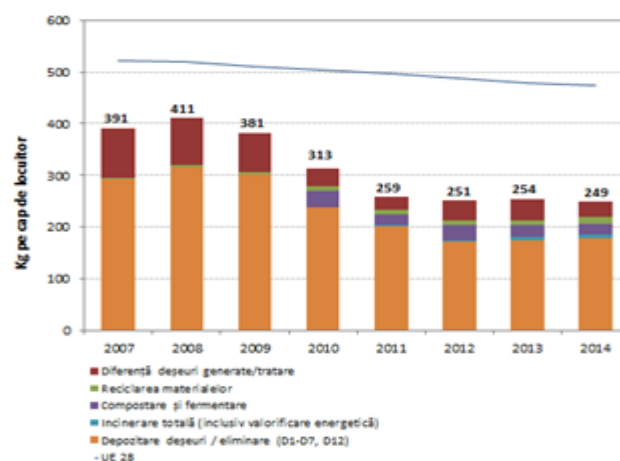
ODD 12 invită țările să reducă substanțial, până în 2030, generarea de deșeuri prin prevenire, reducere, reciclare și reutilizare.

Abordarea UE în ceea ce privește gestionarea deșeurilor se bazează pe „ierarhia deșeurilor”, care stabilește o ordine de prioritate în elaborarea politicii privind deșeurile și în gestionarea deșeurilor la nivel operațional: prevenirea, (pregătirea pentru) reutilizare(a), reciclarea, recuperarea și cea mai puțin preferabilă opțiune, eliminarea (care include depozitarea deșeurilor și incinerarea fără valorificare energetică). Progresele către atingerea obiectivelor în materie de reciclare și adoptarea unor WMP/WPP²⁶ adecvate ar trebui să fie elementele-cheie pentru măsurarea performanțelor statelor membre. Prezenta secțiune se concentrează pe gestionarea deșeurilor municipale, pentru care legislația UE stabilește obiective de reciclare obligatorii.

Gestionarea deșeurilor continuă să fie o provocare majoră pentru România. Performanța țării este caracterizată de rata extrem de scăzută de reciclare (5 %), de rata ușor mai crescută de compostare (11 %) și de rata mare de depozitare a deșeurilor (82 %), contrar ierarhiei deșeurilor și obiectivelor de reciclare stabilite la nivelul UE.

În 2013 (ultimul an pentru care sunt disponibile datele de mai sus), în România s-a înregistrat o scădere a generării de deșeuri municipale față de 2012. Totuși, aceasta rămâne mult mai mică decât media UE (254 kg/an/locuitor în comparație cu circa 481 kg).²⁷

Graficul 3: Tratarea deșeurilor municipale în România, 2007-2013²⁸

²⁶ Planuri de gestionare a deșeurilor și programe de prevenire a generării deșeurilor.

²⁷ Eurostat, [Tratarea deșeurilor municipale, în funcție de metoda de tratare](#), tabel accesat în octombrie 2016.

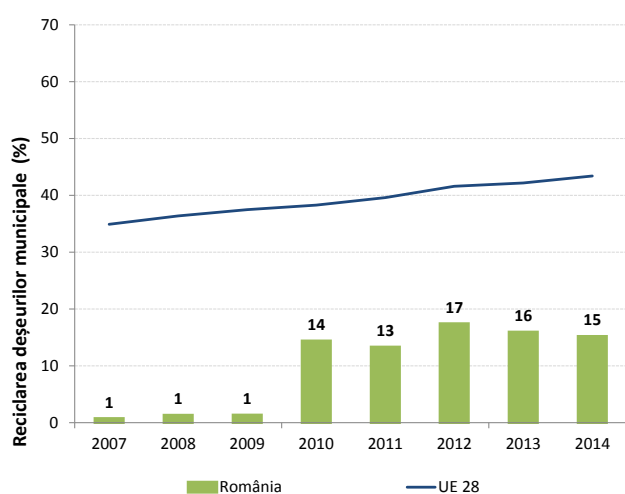
²⁸ Eurostat, [Tratarea deșeurilor municipale, în funcție de metoda de tratare](#), accesat în octombrie 2016.

Figura 3 ilustrează tratarea deșeurilor municipale²⁹ în România în kg pe cap de locuitor, arătând clar că țara va trebui să depună eforturi uriașe pentru intensificarea reciclării și reducerea depozitării deșeurilor.

Graficul 4 arată că România trebuie să investească masiv în reciclare în următorii ani pentru a atinge obiectivul de reciclare pentru 2020³⁰. Acest lucru se datorează, de asemenea, taxelor mici pentru deșeurii, care nu generează suficiente venituri pentru investiții viitoare. Strategiile și instrumentele relevante pentru a evita descărcarea deșeurilor la depozite nu sunt în vigoare și nu există măsuri de punere în aplicare cuprinzătoare și decisive împotriva depozitării ilegale a deșeurilor.

Graficul 4: Rata de reciclare a deșeurilor municipale 2007-2014³¹

Accesul populației la sistemele de colectare a deșeurilor municipale a fost de numai 76 % în 2012, respectiv 90 % în zonele urbane și 59 % în zonele rurale. În plus, depozitele de deșeurii nu corespund adesea din punct de vedere calitativ. Relativ puține localități au pus în aplicare un sistem de colectare selectivă a deșeurilor.

În 2017, perioada de tranziție acordată României prin Tratatul de aderare pentru punerea în aplicare a Directivei privind depozitele de deșeurii urmează să se încheie și, prin urmare, România va trebui să închidă 101 depozite de deșeurii neconforme. Având în vedere volumul mare de deșeurii care sunt depozitate, România ar putea să se confrunte cu o gravă problemă de capacitate de depozitare începând cu 2017 și ar putea

încălca legislația privind deșeurile. România a făcut uz de posibilitatea de a amâna cu patru ani atingerea obiectivului pentru anul 2010 privind reducerea cu 50 % a volumului de deșeurii destinate depozitării, pe care a raportat că l-a îndeplinit în 2014. România a optat pentru o nouă derogare până în 2020 pentru punerea în aplicare a obiectivului de reducere cu 35 % a volumului de deșeurii destinate depozitării (în vigoare din 2016). România nu a raportat date privind ambalarea pentru anii 2013 și 2014, prin urmare, nu este clar dacă obiectivele legate de ambalaje au fost îndeplinite.

În plus, România a întârziat în adoptarea planurilor de gestionare a deșeurilor și a programelor de prevenire a generării deșeurilor (Planul național de gestionare a deșeurilor a fost adoptat în 2004 și a fost valabil până în 2013), care sunt cele mai bune instrumente pentru a reflecta asupra politicilor existente și a identifica soluții realiste pentru atingerea obiectivelor privind gestionarea deșeurilor. În plus, aceste documente sunt necesare pentru a asigura fonduri esențiale din partea UE în cadrul politicii de coeziune (ca parte a „criteriilor de condiționalitate *ex ante*” privind deșeurile). Lacuna în punerea în aplicare referitoare la gestionarea deșeurilor se reflectă, de asemenea, în cazurile de încălcare pentru aplicarea incorectă a Directivei privind depozitele de deșeurii și pentru neconformitatea măsurilor de transpunere a Directivei-cadru privind deșeurile.

²⁹ Deșeurile municipale constau în deșeurile colectate de autoritățile municipale sau în numele acestora ori direct de către sectorul privat (întreprinderi sau instituții private fără scop lucrativ) nu în numele municipalităților.

³⁰ Statele membre pot alege o altă metodă decât cea utilizată de ESTAT (și la care se face trimitere în prezentul raport) pentru a calcula ratele de reciclare și pentru a urmări respectarea obiectivului pentru 2020 de a recicla 50 % din deșeurile municipale.

³¹ Eurostat, [Rata de reciclare a deșeurilor municipale](#), tabel accesat în octombrie 2016.

Prin urmare, nu este surprinzător faptul că absorbția fondurilor UE alocate pentru a îmbunătăți gestionarea deșeurilor a fost extrem de scăzută, în principal din cauza lipsei capacității beneficiarilor finali de a elabora și de a pune în aplicare proiecte mari de investiții, a lipsei de asumare a responsabilității și a perioadelor lungi de timp alocate procedurilor de ofertare.

Estimările arată că punerea în aplicare integrală a legislației existente în materie de deșeuri ar putea genera peste 29 100 de locuri de muncă în România și ar spori cifra de afaceri anuală a sectorului deșeurilor cu peste 3 miliarde EUR. Trecerea la obiectivele prevăzute în foaia de parcurs privind utilizarea eficientă a resurselor ar putea crea peste 34 200 de noi locuri de muncă și ar spori cifra de afaceri anuală cu peste 3,6 miliarde EUR³².

Recomandările principale (foaia de parcurs) prezentate în 2013³³ în contextul exercițiului de promovare a conformității efectuat de Comisie încă nu au fost puse în aplicare în mare parte și, prin urmare, rămân valabile: aplicarea taxei pe depozitarea deșeurilor a fost amânată pentru 2017, în timp ce tarifele pentru activitatea de depozitare a deșeurilor (taxa de intrare a deșeurilor în depozitul de deșeuri) sunt prea mici pentru a devia deșeurile către partea de sus a ierarhiei deșeurilor și pentru a face reciclarea și reutilizarea atractive din punct de vedere economic; instrumentele economice existente sunt prea limitate pentru a stimula și a acoperi costurile colectării separate și ale reciclării deșeurilor (de exemplu, aplicarea limitată a principiului responsabilității extinse a producătorilor, lipsa unor sisteme de plată în funcție de deșeurile generate); colectarea separată (inclusiv pentru deșeurile biodegradabile) rămâne insuficientă.

Acțiunea propusă

- Introducerea unei taxe pe depozitarea deșeurilor și creșterea progresivă a acesteia pentru a evita descărcarea deșeurilor reciclabile în depozite. Utilizarea veniturilor obținute pentru a sprijini colectarea separată și infrastructura alternativă, coroborată cu o mai bună alocare a fondurilor politicii de coeziune către primele etape ale ierarhiei deșeurilor. Evitarea construirii unei infrastructuri excesive pentru tratarea deșeurilor reziduale.
- Abordarea urgentă a problemei privind depozitarea ilegală a deșeurilor.
- Concentrarea pe punerea în aplicare a obligației de colectare separată pentru a crește ratele de reciclare.

³² Bio Intelligence Service, 2011. [Punerea în aplicare a legislației UE privind deșeurile pentru creștere ecologică](#), studiu pentru Comisia Europeană. Defalcarea în funcție de țară a creării de locuri de muncă a fost efectuată de consultant la cererea Comisiei, dar nu a fost inclusă în documentul publicat.

³³ BIPRO, 2013. [Sprijinul acordat statelor membre pentru îmbunătățirea gestionării deșeurilor pe baza evaluării performanței statelor membre](#). Studiu efectuat pentru Comisia Europeană, p. 47.

2. Protejarea, conservarea și ameliorarea capitalului natural

Natură și biodiversitate

Strategia UE în domeniul biodiversității urmărește obiectivul de a stopa pierderea biodiversității în UE până în 2020, de a reface ecosistemele și serviciile acestora în măsura în care acest lucru este realizabil și de a intensifica eforturile pentru a evita pierderea biodiversității globale. Directivele UE privind păsările și habitatele au drept scop obținerea unui stadiu de conservare corespunzător al speciilor și al habitatelor protejate.

ODD 14 impune țărilor să conserve și să utilizeze în mod durabil oceanele, mările și resursele marine, în timp ce ODD 15 le impune acestora protejarea, refacerea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, precum și stoparea și inversarea degradării terenurilor și stoparea declinului biodiversității.

Directiva UE din 1992 privind habitatele și Directiva din 1979 privind păsările constituie piatra de temelie a legislației europene vizând conservarea faunei și florei sălbatice din UE. Natura 2000, cea mai extinsă rețea coordonată de zone protejate din lume, reprezintă instrumentul principal pentru atingerea și punerea în aplicare a obiectivelor directivelor de a asigura protecția, conservarea și supraviețuirea pe termen lung a celor mai valoroase și amenințate specii și habitate din Europa, precum și a ecosistemelor pe care le susțin acestea.

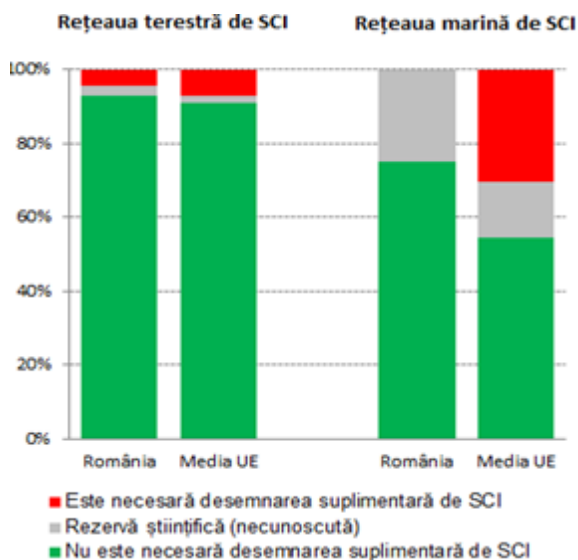
Desemnarea corespunzătoare a siturilor protejate drept arii speciale de conservare (SAC) în temeiul Directivei privind habitatele și drept arii de protecție specială (SPA) în temeiul Directivei privind păsările reprezintă o etapă esențială în atingerea obiectivelor directivelor. Rezultatele prevăzute la articolul 17 din Directiva privind habitatele și rapoartele prevăzute la articolul 12 din Directiva privind păsările, precum și progresele înregistrate în direcția desemnării adecvate a siturilor de importanță comunitară (SIC) – SPA și SAC³⁴, atât pe uscat, cât și pe mare, ar trebui să reprezinte elementele-cheie pentru măsurarea performanței statelor membre.

Până la sfârșitul anului 2015, 22,56 % din totalul suprafeței terestre a României era inclus în rețeaua Natura 2000 (media UE este de 18,1 %), cu arii de protecție specială în temeiul Directivei privind păsările care acoperă 14,83 % (media UE fiind de 12,3%) și situri

de importanță comunitară în temeiul Directivei privind habitatele care acoperă 16,68 % (media UE fiind de 13,8%). Erau 539 de situri Natura 2000 în România, inclusiv 9 situri marine. Siturile terestre erau compuse din 148 de arii de protecție specială desemnate în temeiul Directivei privind păsările și din 382 de situri de importanță comunitară (SIC) desemnate pentru protecția habitatelor și a altor specii. În 2016, România a reînceput procesul de desemnare, prin desemnarea unor noi arii de protecție specială și prin propunerea de noi situri de importanță comunitară.

Punerea în aplicare a directivelor privind natura reprezintă o provocare considerabilă pentru România. Administrația română a rețelei Natura 2000 pare să se confrunte cu un deficit de capacitate administrativă și există, de asemenea, probleme din cauza lipsei de cunoștințe și de date. Doar o mică parte din siturile Natura 2000 sunt gestionate de organisme profesionale, majoritatea având doar administratori voluntari. Ideea unei agenții specializate care să fie responsabilă de siturile Natura 2000 din România a fost discutată încă din momentul aderării țării la UE, dar nu a fost concretizată.

Figura 5: Evaluarea suficienței rețelelor SIC în România pe baza situației până în decembrie 2013 (%)³⁵

Punerea în aplicare a obiectivelor Natura 2000 este afectată și de o lipsă de amenajare spațială. Evaluarea din 2015 a siturilor de importanță comunitară din cadrul rețelei Natura 2000 arată că există lacune în materie de desemnare³⁶, astfel cum se ilustrează în figura 5³⁷.

³⁴ Siturile de importanță comunitară (SIC) sunt desemnate în conformitate cu Directiva privind habitatele, iar ariile de protecție specială (SPA) sunt desemnate în conformitate cu Directiva privind păsările; cifrele privind zona de acoperire nu corespund din cauza faptului că unele SIC și SPA se suprapun. Arie specială de conservare (SAC) înseamnă un sit de importanță comunitară desemnat de către statele membre.

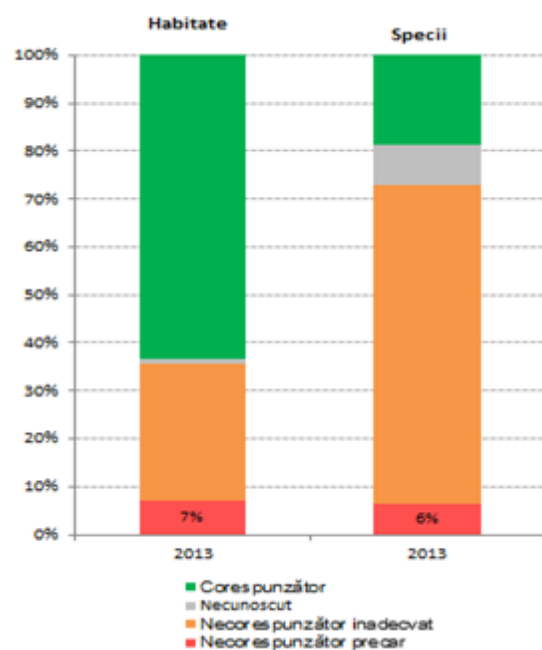
³⁵ Comisia Europeană, evaluare internă.

³⁶ Pentru fiecare stat membru, Comisia evaluează dacă speciile și tipurile de habitate cuprinse în anexele I și II la Directiva privind habitatele sunt suficient de reprezentate de siturile desemnate până

Caracterul suficient al desemnării din 2016 este în prezent în curs de evaluare.

Conform celui mai recent raport privind stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor reglementate de Directiva privind habitatele³⁸, 63 % din evaluările biogeografice ale habitatelor au fost corespunzătoare în 2013 (UE 27: 16 %). Dimpotrivă, 28 % sunt considerate ca fiind necorespunzătoare –inadecvate³⁹ (UE 27: 47 %), iar 7 % sunt necorespunzătoare – precare (UE 27: 30 %).

Figura 6: Stadiul de conservare a habitatelor și a speciilor în România în perioada 2007-2013 (%)⁴⁰

în prezent. Acest lucru este exprimat ca procent al speciilor și habitatelor pentru care trebuie desemnate zone suplimentare pentru a finaliza rețeaua din țara respectivă. Se acordă o rezervă științifică atunci când sunt necesare cercetări suplimentare pentru a identifica cele mai adecvate situri care urmează să fie adăugate pentru o specie sau un habitat. [Datele actuale](#), care au fost evaluate în perioada 2014-2015, reflectă situația până în decembrie 2013.

³⁷ Procentele din figura 5 se referă la procentele din numărul total de evaluări (o evaluare acoperă o specie sau un habitat dintr-o anumită regiune biogeografică din statul membru în cauză); În cazul în care un tip de habitat sau o specie apare în mai mult de o regiune biogeografică din interiorul unui anumit stat membru, se va efectua un număr de evaluări individuale egal cu numărul regiunilor biogeografice în care se înregistrează prezența speciei sau a habitatului respectiv în statul membru în cauză.

³⁸ Esența raportului prevăzut la articolul 17 o constituie evaluarea stadiului de conservare a habitatelor și a speciilor vizate de Directiva privind habitatele.

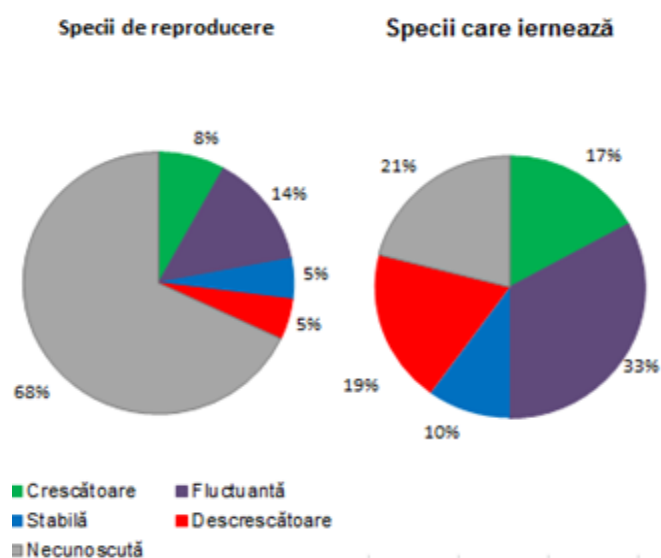
³⁹ Stadiul de conservare este evaluat cu ajutorul unei metodologii standard drept „corespunzător”, „necorespunzător – inadecvat” sau „necorespunzător – precar”, pe baza a patru parametri, astfel cum sunt definiți la articolul 1 din Directiva privind habitatele.

⁴⁰ Aceste cifre indică procentul de evaluări biogeografice în fiecare categorie a stadiului de conservare pentru habitate și specii (o evaluare acoperă o specie sau un habitat dintr-o anumită regiune biogeografică din statul membru), după caz. Informațiile se bazează pe raportarea prevăzută la articolul 17 din Directiva privind habitatele – [sinteza la nivel național pentru România](#).

În ceea ce privește speciile, 19 % din evaluări au fost corespunzătoare în 2013 (UE 27: 23 %), 66 % necorespunzătoare – inadecvate (UE 27: 42 %) și 6 % necorespunzătoare – precare” (UE 27: 18 %). Acest lucru este ilustrat în figura 6⁴¹. Nicio evaluare necorespunzătoare pentru specii și habitate nu a semnalat o tendință pozitivă în 2013.

Figura 7 ilustrează faptul că, în ceea ce privește păsările, doar 13 % din speciile de reproducție au demonstrat o evoluție demografică crescătoare sau stabilă pe termen scurt (pentru speciile care ierneză cifra a fost de 27 %).

Figura 7: Evoluția demografică pe termen scurt în România, în 2012, a speciilor de păsări de reproducție și de păsări care ierneză (%)⁴²

Elaborarea planurilor de gestionare a siturilor Natura 2000 a fost finanțată dintr-o linie bugetară specifică în cadrul Programului Operațional Mediu 2007-2013 administrat de Ministerul Mediului. Până la sfârșitul anului 2016, autoritățile din România au aprobat în total 201 planuri de management. Pe de altă parte, până la data respectivă nu a fost desemnată arie specială de conservare.

S-a constatat că habitatele din România au atins cel mai bun stadiu de conservare din UE, deși stadiul de conservare a speciilor este cel mai slab. Implicațiile acestor constatări nu sunt încă pe deplin abordate în procesul de protejare și gestionare a siturilor Natura 2000.

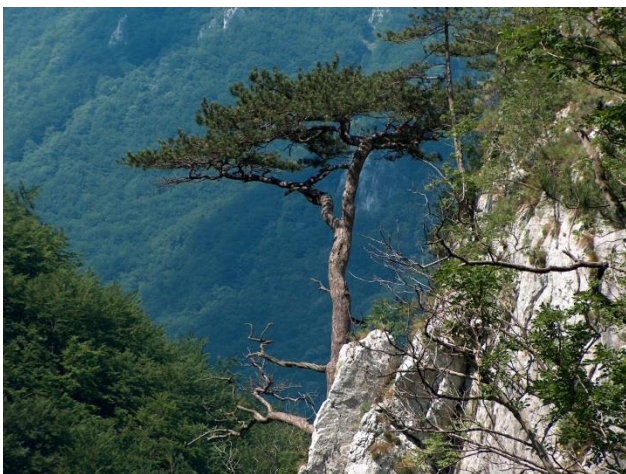
⁴¹ A se ține cont că o comparație directă între datele din 2007 și cele din 2013 este complicată de faptul că Bulgaria și România nu au făcut obiectul ciclului de raportare din 2007, evaluările „necunoscut” au scăzut considerabil mai ales pentru specii, iar unele dintre modificările raportate nu sunt autentice, astfel cum rezultă din datele/metodele de monitorizare îmbunătățite.

⁴² Raportarea prevăzută la articolul 12 din Directiva privind păsările – [sinteza la nivel național pentru România](#).

În plus, mass-media a semnalat în repetate rânduri exploatarea forestieră ilegală semnificativă din această țară. Comisia evaluează în continuare astfel de rapoarte, precum și inițiativele raportate de guvernul român cu privire la combaterea exploatării forestiere ilegale prin intermediul unor măsuri administrative extinse care vizează îmbunătățirea capacității de verificare/inspecție și a cadrului juridic. Sistemul informatic integrat de urmărire a lemnului (SUMAL) a fost îmbunătățit, permițând publicului să raporteze la numărul de urgență 112 orice vehicul suspectat a fi încărcat cu materiale lemnoase de proveniență ilegală.

În afara ariilor Natura 2000, mediul natural din România se caracterizează printr-o mare varietate de peisaje tradiționale. Zonele agricole și forestiere gestionate extensiv, de o mare valoare naturală, susțin o diversitate biologică remarcabilă, însă aceste zone se află în pericol ca urmare a intensificării practicilor agricole și a abandonării practicilor de gestionare extensive tradiționale.

Acțiunea propusă

- Finalizarea procesului de desemnare a siturilor Natura 2000 și instituirea unor obiective de conservare clar definite și a măsurilor de conservare necesare pentru situri, precum și furnizarea unor resurse adecvate pentru punerea în aplicare a acestora în vederea menținerii/refacerii speciilor și a habitatelor de interes comunitar la un stadiu de conservare corespunzător în aria lor naturală de răspândire.
- Consolidarea capacității administrative pentru a îmbunătăți procesul de desemnare și de gestionare a siturilor protejate. Consolidarea comunicării cu părțile interesate.
- Intensificarea eforturilor pentru colectarea de date fiabile și îmbunătățirea calității evaluărilor.
- Atenuarea presiunilor actuale asupra resurselor naturale cauzate de intensificarea practicilor agricole,

prin finanțarea adecvată a măsurilor de agromediu în cadrul programului de dezvoltare rurală și, în special, pentru menținerea agriculturii de înaltă valoare naturală.

Estimarea capitalului natural

Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2020 invită statele membre să cartografieze și să evalueze starea ecosistemelor și a serviciilor aferente de pe teritoriul lor național până în 2014, să calculeze valoarea economică a respectivelor servicii și să promoveze integrarea acestor valori în sistemele contabile și de raportare la nivelul UE și la nivel național până în 2020.

La nivelul țării, a fost lansat un proiect intitulat „Demonstrarea și promovarea valorilor naturale pentru a sprijini procesul decizional în România” pentru a pune în aplicare inițiativa UE privind cartografierea și evaluarea ecosistemelor și a serviciilor acestora (MAES). Proiectul include o analiză a politicilor publice privind nivelul de integrare a noțiunii de ecosisteme⁴³ și servicii ecosistemice în diferite sectoare: biodiversitate, schimbări climatice, pescuit și acvacultură, agricultură și dezvoltare durabilă, transporturi, energie, dezvoltare regională, turism, sectorul marin și cel silvicol pentru perioada 2014-2020. Un sistem de gestionare a datelor și de analiză pentru procesul MAES este în curs de elaborare. Au fost furnizate orientări metodologice pentru cartografierea și evaluarea ecosistemelor la nivel național.

Acțiunea propusă

- Asigurarea sprijinului guvernamental pentru cartografierea și evaluarea ecosistemelor și a serviciilor acestora, evaluarea și dezvoltarea sistemelor de contabilizare a capitalului natural.
- Îmbunătățirea unor astfel de sisteme de contabilizare pe baza celor mai bune practici.

Infrastructurile ecologice

Strategia UE privind infrastructurile ecologice⁴⁴ promovează integrarea infrastructurilor ecologice în planuri și programe conexe, pentru a contribui la depășirea fragmentării habitatelor și la conservarea sau refacerea conectivității ecologice, sporind reziliența ecosistemelor în scopul de a asigura astfel continuarea furnizării de servicii ecosistemice.

Infrastructurile ecologice oferă avantaje ecologice,

⁴³ Serviciile ecosistemice sunt beneficiile oferite de natură, cum ar fi alimentele, apa curată și polenizarea, de care depinde societatea umană.

⁴⁴ Uniunea Europeană, Infrastructurile ecologice – Valorificarea capitalului natural al Europei, [COM/2013/0249](https://ec.europa.eu/eip/infrastructure-ecology/).

economice și sociale prin intermediul unor soluții naturale. Acestea contribuie la înțelegerea valorii avantajelor oferite de natură societății umane și la mobilizarea de investiții pentru a le susține și a le consolida.

Coridorul verde al Dunării inferioare⁴⁵ (CVDI) urmărește să coordoneze eforturile naționale și cooperarea transfrontalieră între țările din regiunea Dunării inferioare pentru protecția și refacerea zonelor umede și a habitatelor inundabile. Guvernele României, Bulgariei, Ucrainei și Moldovei s-au angajat să instituie un coridor ecologic pe scară largă de până la 1 milion de hectare de zone protejate existente și noi și 223 608 ha de arii propuse pentru refacerea zonelor inundabile naturale. O serie de activități de protecție și de restaurare au fost puse în aplicare, demonstrând multiplele beneficii ale unor zone umede sănătoase ca habitat natural, ca zone de reproducere a peștilor, de purificare a apei și pentru oportunități de turism local.

În Strategia de dezvoltare teritorială a României până în anul 2035 există o referință clară la infrastructurile ecologice ca modalitate eficientă de adaptare la schimbările climatice și de diminuare a riscurilor naturale în comparație cu infrastructura fizică sau gri. Printre măsurile specifice se numără protecția habitatelor naturale (asigurând diversitatea și interconectivitatea între zonele naturale, în special în contextul gestionării rețelei Natura 2000) și dezvoltarea de spații verzi în zonele urbane, precum și de centuri verzi în împrejurimile marilor orașe.

S-a demarat o evaluare națională, finanțată de SEE, Granturile Norvegiene și UE, prin intermediul contractului de prestare de servicii al DG Mediu „Cartografierea ecosistemelor și a serviciilor acestora în UE și în statele sale membre” (MESEU).

Master Planul General de Transport al României până în anul 2030 menționează necesitatea de a respecta măsurile de conservare în cadrul proiectelor viitoare, inclusiv integrarea de măsuri nestructurale și de

infrastructuri ecologice, precum și evitarea impactului negativ asupra zonelor protejate, a zonelor împădurite, precum și a zonelor neprotejate în care sunt identificate specii de interes comunitar prin reexaminarea planificării rutelor⁴⁶.

Programul de cooperare transfrontalieră Ungaria-România a vizat identificarea relațiilor dintre peisaj, calitatea habitatelor și serviciile ecosistemice, astfel cum sunt percepute de comunitățile locale⁴⁷.

Printre obstacolele specifice pentru punerea în aplicare a infrastructurilor ecologice în România se numără: înțelegerea limitată a modului în care funcționează ecosistemele naturale, ceea ce se traduce prin capacitatea limitată de a concepe proiecte de infrastructuri ecologice; lipsa unor cifre și exemple privind atât beneficiile socioeconomice, cât și cele de mediu pentru a convinge factorii de decizie cu privire la oportunitățile investițiilor în infrastructurile ecologice; lipsa unei mentalități a planificării prealabile și utilizarea incorectă a proceselor de amenajare integrată a teritoriului. În cazul în care investițiile masive în infrastructură (autostrăzi, piste de curse, căi ferate, rețele de apă și canalizare, instalații de gestionare a deșeurilor etc.) necesare în viitorul apropiat nu sunt planificate, integrate și evaluate în mod corespunzător, conectivitatea habitatelor va fi amenințată. În acest sens, ar trebui avute în vedere dezvoltarea și punerea în aplicare aprofundată a programelor operaționale luând în considerare infrastructurile ecologice. De exemplu, noul Program Operațional Regional pentru Regiunea de Vest are în vedere creșterea inteligentă, dar nu ține cont de infrastructurile ecologice și de funcționalitatea și coerența rețelei Natura 2000⁴⁸.

Beneficiile infrastructurilor ecologice sunt ilustrate, de exemplu, prin următoarea inițiativă: WWF, în parteneriat cu ONG-ul RachivEcoTur din Ucraina, a pus în aplicare proiectul „Granițe deschise pentru urșii din Carpații României și Ucrainei” în regiunile Maramureș din România și Ivano-Frankivsk și Zakarparska din Ucraina. Scopul proiectului a fost acela de a reduce fragmentarea habitatelor, de a identifica coridoarele critice și nevoile de reconstrucție aferente și de a asigura utilizarea durabilă a resurselor naturale. Habitatele critice și coridoarele de viață sălbatică sunt componente ale unei infrastructuri ecologice care oferă numeroase beneficii.

Printre avantajele de pe urma proiectului se numără, de

⁴⁶ Trinomics, 2016. [Sprijinirea punerii în aplicare a Strategiei europene privind infrastructurile ecologice](#). Studiu efectuat pentru Comisia Europeană, proiect de fișă de țară pentru România.

⁴⁷ Trinomics, 2016. [Sprijinirea punerii în aplicare a Strategiei europene privind infrastructurile ecologice](#). Studiu efectuat pentru Comisia Europeană, proiect de fișă de țară pentru România.

⁴⁸ Trinomics, 2016. [Sprijinirea punerii în aplicare a Strategiei europene privind infrastructurile ecologice](#). Studiu efectuat pentru Comisia Europeană, proiect de fișă de țară pentru România.

⁴⁵ A se vedea SWD(2013) 155, p. 21.

exemplu, identificarea și punerea în aplicare a unor instrumente pentru gestionarea eficientă a resurselor naturale care să contribuie la conservarea habitatelor și a coridoarelor critice pentru urși, precum și pentru dezvoltarea durabilă a comunităților.

Protejarea solului

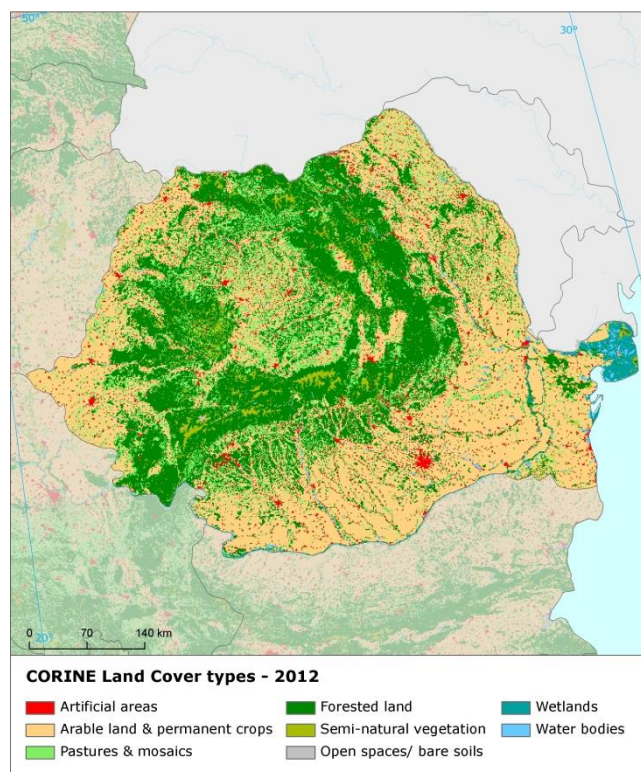
Strategia tematică a UE pentru protejarea solului subliniază necesitatea de a asigura o utilizare durabilă a solurilor. Acest lucru implică prevenirea continuării degradării solului și păstrarea funcțiilor sale, precum și refacerea solurilor degradate. Foia de parcurs către o Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, lansată în 2011, ca parte a Strategiei Europa 2020, prevede ca, până în 2020, politicile UE să ia în considerare impactul direct și indirect asupra utilizării terenurilor în UE și la nivel mondial, iar rata de ocupare a terenurilor să se afle pe drumul cel bun, cu obiectivul de a nu exista nicio creștere netă a suprafeței terenurilor ocupate până în 2050.

ODD 15 impune țărilor să combată deșertificarea, să refacă terenurile și solurile degradate, inclusiv terenurile afectate de deșertificare, secetă și inundații, și să depună eforturi pentru a realiza, până în 2030, o lume în care degradarea terenurilor să nu mai constituie o problemă.

Solul este o resursă importantă pentru viață și pentru economie. Acesta oferă servicii ecosistemice esențiale, inclusiv furnizarea de alimente, fibre și biomasă pentru energia din surse regenerabile, sechestrarea carbonului, purificarea apelor și reglarea inundațiilor, furnizarea de materii prime și de materiale de construcții. Solul este o resursă finită și extrem de fragilă care se degradează din ce în ce mai mult în UE. Este foarte puțin probabil ca terenurile ocupate de dezvoltarea urbană și de infrastructură să poată fi readuse la starea lor naturală; Acestea consumă îndeosebi terenuri agricole și măresc fragmentarea habitatelor. Protecția solurilor este abordată indirect în politicile existente ale UE în domenii precum agricultură, apă, deșeuri, substanțe chimice și prevenirea poluării industriale.

Figura 8 prezintă diferitele tipuri de acoperire a terenurilor în România în 2012.

Figura 8: Tipuri de acoperire a terenurilor în România în 2012⁴⁹

Acoperirea artificială a terenurilor este utilizată pentru locuințe, sisteme de producție și infrastructură. Aceasta poate fi împărțită, la rândul său, în areale construite (clădiri) și areale neconstruite (de exemplu, rețelele lineare de transport și zonele asociate acestora).

Rată anuală de ocupare a terenurilor (creșterea zonelor artificiale) a fost de 0,15 % în perioada 2006-2012, cu mult sub media UE (0,41 %). Aceasta a însemnat 1 917 hectare pe an și a fost determinată, în principal, de locuințe, servicii și activități recreative, precum și de situri industriale și comerciale⁵⁰.

Procentul de terenuri construite în 2009 a fost de 1,58 %, cu mult sub media UE (3,23 %)⁵¹.

În 2010, rata de eroziune a solului prin acțiunea apei a fost de 2,84 tone pe hectar/an, apropiată de media UE28 (2,46 tone)⁵².

Încă nu există seturi de date la nivelul UE care să permită furnizarea unor indicatori de referință cu privire la reducerea materiei organice din sol, la siturile

⁴⁹ Agenția Europeană de Mediu. Acoperirea terenurilor și schimbările pentru anul 2012 – analiză de țară [în curs de publicare].

⁵⁰ Agenția Europeană de Mediu [Rezultate preliminare ale Inventarului CORINE Land Cover \(CLC\) 2012](#); media anuală a ocupării terenurilor în perioada 2006-2012 ca % din terenurile artificiale în 2006.

⁵¹ Agenția Europeană de Mediu, 2016. [Impenetrabilitatea și schimbarea impenetrabilității, figura 1.](#)

⁵² Eurostat, [Rata de eroziune a solului prin acțiunea apei](#), figura 2, tabel accesat în noiembrie 2016.

contaminate, la presiunile asupra biologiei solului și la poluarea difuză.

În prezent, grupul de experți al UE privind protecția solului efectuează un inventar actualizat și o evaluare a instrumentelor de politică privind protecția solului în România și în alte state membre ale UE.

Protecția mediului marin

Politica și legislația marină și de coastă ale UE impun ca, până în 2020, impactul presiunilor asupra apelor marine să fie redus pentru a se obține sau a se menține o stare ecologică bună și ca zonele de coastă să fie gestionate în mod durabil.

ODD 14 impune țărilor să conserve și să utilizeze în mod durabil oceanele, mările și resursele marine pentru o dezvoltare durabilă.

Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”⁵³ urmărește să asigure o stare ecologică bună (SEB) a apelor marine ale UE până în 2020, furnizând o abordare ecosistemică pentru gestionarea activităților umane care au un impact asupra mediului marin. Directiva impune statelor membre să elaboreze și să pună în aplicare o strategie marină pentru propriile ape marine și să coopereze cu statele membre cu care au în comun aceeași regiune sau subregiune marină.

Ca parte a strategiilor lor marine, până în iulie 2012 statele membre au trebuit să efectueze o evaluare inițială a propriilor ape marine, să definească buna stare ecologică⁵⁴ și să stabilească obiective de mediu. Acestea au trebuit, de asemenea, până în iulie 2014, să instituie programe de monitorizare pentru evaluarea permanentă a propriilor ape marine. Următorul element al strategiei lor marine constă în stabilirea unui program de măsuri (2016). Toate aceste elemente diferite ale strategiei marine trebuie să fie comunicate Comisiei, care, la rândul său, evaluează dacă elementele respective constituie un cadru corespunzător pentru îndeplinirea cerințelor Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

Apele marine ale României fac parte din regiunea marină a Mării Negre, iar țara este parte la Convenția privind Marea Neagră. Principalele amenințări pentru regiunea Mării Negre sunt sursele terestre de poluare (de exemplu, substanțele nutritive care provin din fluviul Dunărea). În plus, având în vedere rolul regiunii Mării Negre ca rută de tranzit pentru principalele exporturi de petrol și gaze naturale, deversările de petrol sau poluarea accidentală pot deveni, de asemenea, din ce în ce mai importante. În cele din urmă, stocurile de pește din

Marea Neagră s-au deteriorat în mod dramatic în ultimele trei decenii, iar diversitatea capturilor de pește comercial s-a micșorat de la aproximativ 26 de specii la șase. Acest lucru se datorează eutrofizării, introducerii de specii exotice și pescuitului excesiv⁵⁵.

România a dat dovadă de diligență în punerea în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”. În ceea ce privește ultimele rezultate preconizate în temeiul Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” (evaluarea inițială, definirea stării ecologice bune și stabilirea obiectivelor de mediu), România a depus eforturi considerabile pentru a stabili obiective cantitative atunci când datele au fost disponibile și pentru a oferi o descriere a stării ecologice bune care să fie conformă cu alte acte legislative ale UE. Cu toate acestea, au fost identificate deficiențe în definirea stării ecologice bune: de exemplu, România a definit inițial starea ecologică bună doar pentru 5 dintre cei 11 descriptori prevăzuți în Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

O serie de proiecte finanțate de UE facilitează cooperarea și sprijină punerea în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” în regiunea Mării Negre. România ar trebui să urmărească în continuare coordonarea la nivel regional în vederea îmbunătățirii calității următoarelor sale rezultate preconizate în temeiul Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

În 2014 România a instituit un program de monitorizare a apelor sale marine. Cu toate acestea, programele de monitorizare pentru toți descriptorii, cu excepția eutrofizării, a contaminanților și a contaminanților din pești și fructe de mare, necesită mai multă precizie pentru a reprezenta un cadru adecvat pentru monitorizarea progreselor către o stare ecologică bună. În plus, România raportează că programul său de monitorizare nu va fi instituit înainte de 2018, dată la care este programată următoarea evaluare a apelor marine ale României.

În 2012, zonele marine protejate din România au cuprins 1 887,5 km² din apele lor marine din Marea Neagră. Cele șase situri din România care au fost desemnate drept arii marine protejate la nivel național s-au suprapus aproape complet cu siturile Natura 2000⁵⁶.

Analiza de diagnosticare transfrontalieră a Mării Negre confirmă (2007) că izolarea de efectele inundării oceanice, asociată cu imensul său bazin hidrografic, a făcut ca Marea Neagră să fie supusă în mod deosebit riscului de eutrofizare. Pe baza acestei analize, eutrofizarea/îmbogățirea cu nutrienți este recunoscută

⁵³ Uniunea Europeană, [Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” 2008/56/CE](#).

⁵⁴ Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” definește starea ecologică bună (SEB) la articolul 3 drept: „starea ecologică a apelor marine care se definește prin diversitatea ecologică și dinamica oceanelor și a mărilor, care sunt curate, în bună stare sanitară și productive”.

⁵⁵ Agenția Europeană de Mediu, 2015. Raport privind starea mediului – [Regiunea Mării Negre](#).

⁵⁶ Date pentru 2012 furnizate Comisiei Europene de Agenția Europeană de Mediu – nepublicate.

de Planul de acțiune strategic pentru protecția și reabilitarea mediului din Marea Neagră, adoptat la Sofia la 17 aprilie 2009, drept una dintre cele patru probleme transfrontaliere prioritare, iar unul dintre obiectivele de calitate ecologică ale planului este, prin urmare, reducerea acestei probleme.

Comisia a finanțat un proiect pentru a sprijini țările din regiunea Mării Negre să abordeze această problemă, în cooperare cu HELCOM⁵⁷.

În rapoartele sale privind punerea în aplicare a Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin”⁵⁸, Comisia a oferit orientări pentru a sprijini România în punerea în aplicare a acestei directive.

Acțiunea propusă

- Continuarea eforturilor pentru a îmbunătăți definițiile stării ecologice bune, în special pentru descriptorii de biodiversitate, inclusiv prin intermediul cooperării regionale utilizând activitatea Convenției marine regionale relevante.
- Identificarea și abordarea lacunelor în materie de cunoștințe și informații.
- Dezvoltarea în continuare a abordărilor de evaluare (și cuantificare) a efectelor exercitate de principalele presiuni, în vederea obținerii unor rezultate mai bune și mai concludente ale evaluării pentru raportarea din 2018.
- Continuarea integrării programelor de monitorizare care există deja în temeiul altor acte legislative ale UE și punerea în aplicare a unor programe de monitorizare comune elaborate la nivel (sub)regional.
- Sporirea, în cooperare cu Bulgaria, a comparabilității și a consecvenței metodelor de monitorizare în cadrul regiunii sale marine.
- Raportarea de urgență și punerea în aplicare a programului național de măsuri.
- Asigurarea faptului că programul de monitorizare este pus în aplicare fără întârziere și că acesta este adecvat pentru monitorizarea progreselor înregistrate în vederea obținerii unei stări ecologice bune.

⁵⁷ Comisia Europeană, 2014. [Monitorizarea ecologică a Mării Negre, în special în ceea ce privește poluarea cu nutrienți](#), raport final.

⁵⁸ Raportul Comisiei „Prima etapă de punere în aplicare a Directivei-cadru privind strategia pentru mediul marin (2008/56/CE) – Evaluarea efectuată de Comisia Europeană și orientări” [COM\(2014\) 097](#) și Documentul de lucru al serviciilor Comisiei de însoțire a Raportului Comisiei de evaluare a programelor de monitorizare ale statelor membre în temeiul Directivei-cadru „Strategia pentru mediul marin” [COM(2017) 3 și SWD(2017) 1 final].

3. Asigurarea sănătății și a calității vieții cetățenilor

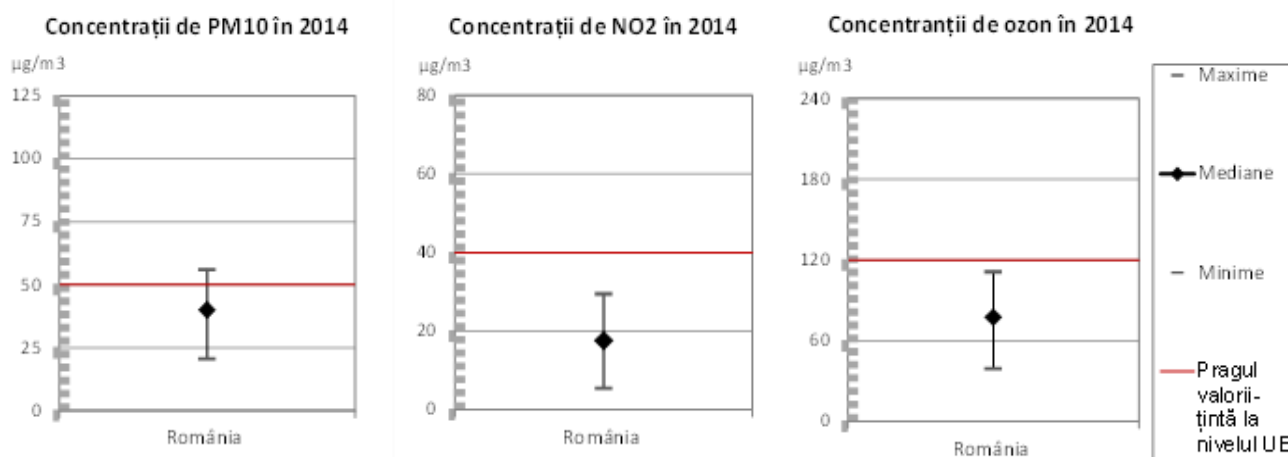
Calitatea aerului

Politica și legislația UE pentru un aer curat impun îmbunătățirea semnificativă a calității aerului din Uniunea Europeană, pentru a se apropia de nivelurile recomandate de OMS. Poluarea aerului și efectele acesteia asupra ecosistemelor și asupra biodiversității trebuie să fie reduse și mai mult, cu obiectivul pe termen lung de a nu depăși încărcăturile și nivelurile critice. În acest sens, este necesar să se intensifice eforturile în vederea realizării deplinei conformități cu legislația Uniunii în domeniul calității aerului și să se definească obiectivele și acțiunile strategice pentru perioada de

semnificativ în România⁶⁰. Scăderile înregistrate între 1990 și 2014 pentru oxizii de sulf (-79 %), oxizii de azot (-53 %), amoniac (-46 %), precum și pentru compușii organici volatili (- 10 %) garantează faptul că emisiile generate de acești poluanți se încadrează în plafoanele naționale de emisie aplicabile în prezent⁶¹. Aceste tendințe trebuie să continue dacă se dorește ca România să obțină conformitatea, de asemenea, cu standardele de calitate a aerului.

În același timp, calitatea aerului în România continuă să reprezinte un motiv de preocupare. Pentru anul 2013, Agenția Europeană de Mediu a estimat că aproximativ 25 330 de decese premature au fost cauzate de concentrațiile pulberilor în suspensie⁶², 430 de

Figura 9: Situația atingerii concentrațiilor de PM10, NO2 și O3 în 2014

Notă: Aceste grafice prezintă concentrațiile, astfel cum au fost măsurate și raportate de către statul membru în locuri diferite; în mod specific, acestea prezintă (a) pentru PM10, percentila 90,4 din concentrația medie zilnică, ce corespunde celei mai ridicate medii zilnice aflate pe poziția a 36-a, (b) pentru NO2, concentrația medie anuală și (c) pentru O3, percentila 93,2 din valorile concentrației medii zilnice maxime pe 8 ore, care corespunde celei mai ridicate maxime zilnice aflate pe poziția a 26-a. Pentru fiecare poluant, se descriu cea mai scăzută și cea mai ridicată concentrație raportată, precum și valorile medii (și anume, a se nota că 50 % din stații raportează concentrații mai scăzute decât valoarea mediană respectivă, iar restul de 50 % raportează concentrații mai ridicate). Standardele de calitate a aerului prevăzute de legislația UE sunt marcate de linia roșie.

după 2020.

UE a elaborat un set cuprinzător de acte legislative privind calitatea aerului⁵⁹, care stabilesc obiective și standarde legate de sănătate pentru o serie de poluanți atmosferici. În acest context, statele membre au, de asemenea, obligația de a se asigura că informațiile actualizate privind concentrațiile a diferiți poluanți în aerul înconjurător sunt puse în mod sistematic la dispoziția publicului. În plus, Directiva privind plafoanele naționale de emisie prevede reduceri ale emisiilor la nivel național care ar trebui realizate pentru principalii poluanți.

Emisiile mai multor poluanți atmosferici au scăzut

concentrațiile de ozon și 1 900 de concentrații de dioxid de azot⁶³. Acest lucru se datorează, de asemenea,

⁶⁰ A se vedea [Serviciul central de depozitare a datelor EIONET](#) și [Vizualizatorul datelor referitoare la emisiile de poluanți atmosferici \(Directiva privind plafoanele naționale de emisie\)](#).

⁶¹ Plafoanele naționale de emisie din prezent se aplică din 2010 (Directiva 2001/81/CE); plafoanele revizuite pentru 2020 și 2030 au fost stabilite de [Directiva \(UE\) 2016/2284](#) privind reducerea emisiilor naționale de anumiți poluanți atmosferici, de modificare a Directivei 2003/35/CE și de abrogare a Directivei 2001/81/CE.

⁶² Pulberile în suspensie (PM) reprezintă un amestec de particule de aerosoli (solide și lichide) care cuprind o gamă largă de dimensiuni și compoziții chimice. PM10 (PM2,5) se referă la pulberile cu un diametru de 10 micrometri sau mai mic (2,5). PM sunt emise de numeroase surse umane, inclusiv combustie.

⁶³ Agenția Europeană de Mediu, 2016. [Calitatea aerului în Europa – Raport pe anul 2016](#) (tabelul 10.2, a se vedea detalii în prezentul raport cu privire la metodologia care stă la baza acestora).

⁵⁹ Comisia Europeană, 2016. [Standardele de calitate a aerului](#).

depășirilor standardelor UE privind calitatea aerului, astfel cum se indică în figura 9⁶⁴.

Pentru anul 2013, s-au înregistrat depășiri ale standardelor UE de calitate a aerului cu privire la dioxidul de azot în două zone de calitate a aerului (București și Brașov) și la pulberile în suspensie (PM₁₀) în trei zone de calitate a aerului (București, Iași și Ilfov).

Pentru 2014, autoritățile române au comunicat depășiri ale standardelor UE de calitate a aerului cu privire la pulberile în suspensie (PM₁₀) într-o zonă (București). În plus, valorile-țintă și obiectivele pe termen lung referitoare la concentrațiile de ozon nu sunt respectate în mai multe zone de calitate a aerului⁶⁵.

Încălcările persistente ale cerințelor în materie de calitate a aerului (pentru PM₁₀), care au efecte negative grave asupra sănătății și asupra mediului, sunt monitorizate de Comisia Europeană prin intermediul unor proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, care acoperă toate statele membre, inclusiv România. Obiectivul este de a pune în aplicare măsuri adecvate pentru a asigura conformitatea în toate zonele.

Se estimează că în total costurile externe legate de sănătate, rezultate din poluarea aerului în România se ridică la peste 10 miliarde EUR/an (venit ajustat, 2010), incluzând nu doar valoarea intrinsecă a faptului de a trăi o viață complet sănătoasă, ci și costuri directe asupra economiei. Costurile economice directe se referă la 4,5 milioane de zile lucrătoare pierdute în fiecare an din cauza unor boli legate de poluarea aerului, cu costuri asociate pentru angajatori în valoare de 257 de milioane EUR/an (venit ajustat, 2010), pentru asistența medicală de peste 31 de milioane EUR/an (venit ajustat, 2010) și pentru agricultură (pierderi de recolte) în valoare de 106 milioane EUR/an (2010)⁶⁶.

Ațiunea propusă

- Menținerea tendințelor de reducere a emisiilor de poluanți atmosferici în scopul de a asigura respectarea deplină a valorilor-limită de calitate a aerului – și de a reduce consecințele negative ale poluării atmosferice asupra sănătății, a mediului și a economiei.
- Reducerea emisiilor de oxid de azot (NO_x) pentru a se conforma plafoanelor naționale de emisie⁶⁷ aplicabile în prezent și/sau reducerea concentrațiilor de dioxid de

azot (NO₂) (și de ozon), printre altele, prin reducerea emisiilor legate de transport – în special în zonele urbane.

- Reducerea emisiilor și a concentrațiilor de PM₁₀, printre altele, prin reducerea emisiilor legate de producția de energie și căldură care utilizează combustibili solizi și a celor legate de transport și de agricultură.

Zgomotul

Directiva privind zgomotul ambiental prevede o abordare comună pentru evitarea, prevenirea sau reducerea efectelor dăunătoare provocate de expunerea la zgomotul ambiental.

Zgomotul excesiv este una dintre cauzele principale ale problemelor de sănătate⁶⁸. Pentru a atenua acest lucru, acquis-ul UE stabilește o serie de cerințe, inclusiv evaluarea expunerii la zgomotul ambiental prin cartografiere acustică, prin garantarea faptului că informațiile privind zgomotul ambiental și efectele acestuia sunt puse la dispoziția publicului, precum și prin adoptarea unor planuri de acțiune în vederea prevenirii și a reducerii zgomotului ambiental acolo unde este necesar și în vederea menținerii calității acustice a mediului acolo unde această calitate este corespunzătoare.

Se înregistrează întârzieri la punerea în aplicare de către România a Directivei privind zgomotul ambiental⁶⁹. Cartografierea zgomotului pentru cel mai recent exercițiu de raportare, privind anul de referință 2011, este în mare parte completă. S-au adoptat planuri de acțiune privind gestionarea zgomotului în perioada în curs pentru 53 % din aglomerații, 3,7 % din drumurile principale și 33,33 % din căile ferate principale. Pentru aeroporturi, autoritățile române și-au îndeplinit toate obligațiile.

Ațiunea propusă

- Completarea hărților acustice și a planurilor de acțiune lipsă.

⁶⁴ Pe baza Agenției Europene de Mediu, 2016. [Calitatea aerului în Europa – Raport pe anul 2016](#). (figurile 4.1, 5.1 și 6.1).

⁶⁵ A se vedea [Portalul AEM/EIONET privind calitatea aerului](#) și serviciul central aferent de stocare a datelor.

⁶⁶ Pe baza [Evaluării impactului](#) pentru pachetul integrat al Comisiei Europene „Aer curat” (2013).

⁶⁷ În conformitate cu dispozițiile Directivei revizuite privind plafoanele naționale de emisie, statele membre pot solicita în prezent ajustări ale inventarului de emisii. Până la realizarea evaluării eventualelor ajustări, statele membre ar trebui să mențină emisiile sub control strict în vederea reducerilor suplimentare.

⁶⁸ OMS/JRC, 2011, *Burden of disease from environmental noise* (Povara morbidității cauzate de zgomotul ambiental), Fritsch, L., Brown, A.L., Kim, R., Schwela, D., Kephelopoulou, S. (editori), [Organizația Mondială a Sănătății, Biroul Regional pentru Europa](#), Copenhaga, Danemarca.

⁶⁹ Directiva privind zgomotul prevede ca statele membre să pregătească și să publice, o dată la 5 ani, hărți acustice și planuri de acțiune privind gestionarea zgomotului pentru aglomerațiile cu peste 100 000 de locuitori, precum și pentru drumurile, căile ferate și aeroporturile principale.

Calitatea și gestionarea apei

Politica și legislația UE în domeniul apei impun ca impactul presiunilor asupra apelor de tranziție, de coastă și a apelor dulci (inclusiv asupra apelor de suprafață și subterane) să fie redus semnificativ pentru a obține, a menține sau a consolida starea bună a corpurilor de apă, astfel cum este definită în Directiva-cadru privind apa; ca în întreaga Uniune cetățenii să beneficieze de standarde ridicate de apă potabilă și pentru scăldat și ca ciclul nutrienților (azot și fosfor) să fie gestionat într-un mod mai durabil și mai eficient din punctul de vedere al utilizării resurselor.

ODD 6 încurajează țările să asigure disponibilitatea și gestionarea durabilă a apei și a salubrității pentru toți.

Principalul obiectiv general al politicii și legislației UE în domeniul apei este de a garanta accesul la apă de bună calitate în cantități suficiente pentru toți europenii. Acquis-ul UE privind apa⁷⁰ vizează să asigure o stare bună pentru toate corpurile de apă din Europa abordând sursele de poluare (de exemplu, din agricultură, zonele urbane și activitățile industriale), modificările fizice și hidrologice aduse corpurilor de apă și gestionarea riscurilor de inundații.

Planurile de management al bazinelor hidrografice reprezintă o cerință a Directivei-cadru privind apa și un mijloc de a asigura protecția, îmbunătățirea și utilizarea durabilă a mediului acvatic în întreaga Europă. Acesta include apele dulci de suprafață precum lacuri și râuri, apele subterane, estuarele și apele de coastă până la o distanță de o milă marină.

În primele sale planuri de management al bazinelor hidrografice⁷¹, România a raportat existența a 3 262 de râuri, 131 de lacuri, 2 corpuri de tranziție, 4 corpuri de coastă și 142 de corpuri de apă subterană. 64 % din corpurile de apă de suprafață naturale ating o stare ecologică bună sau foarte bună și doar 38 % din corpurile de apă puternic modificate sau artificiale ating un potențial ecologic bun sau ridicat. 94 % din corpurile de apă de suprafață, 90 % din corpurile de apă puternic modificate și artificiale și 87 % din corpurile de apă subterană ating o stare chimică bună. 100 % din corpurile

de apă subterană sunt în stare cantitativă bună.

Principala presiune asupra apelor de suprafață din România este poluarea difuză care afectează 33 % din corpurile de apă. Reglementarea debitului și alterările morfologice afectează 13 % din corpurile de apă, iar sursele punctiforme de poluare afectează 8 % din corpurile de apă.⁷²

Planul de management al bazinelor hidrografice din România prezintă o serie de deficiențe care conduc la incertitudini cu privire la stare, iar legătura dintre presiunile identificate, obiective și măsuri nu este întotdeauna clară. În special, există deficiențe în ceea ce privește metodele de evaluare și de clasificare a stării. O serie de derogări au fost puse în aplicare fără nicio justificare transparentă. Se estimează că măsurile planificate vor conduce la îmbunătățirea stării ecologice și chimice a corpurilor de apă de suprafață cu 4 % și, respectiv, cu 1 %. Măsurile ar trebui, de asemenea, să îmbunătățească potențialul ecologic al corpurilor de apă artificiale și puternic modificate cu 9 %, iar starea chimică cu 3 %. În ceea ce privește starea ecologică, trebuie remarcat faptul că progresele cu privire la elementele de calitate ale stării individuale pot fi mascate din cauza aplicării regulii „one-out all-out” (cea mai defavorabilă situație stabilește starea calității). Acest nivel al ameliorării stării ecologice trebuie, de asemenea, să fie analizat în legătură cu faptul că România se află încă în perioade de tranziție pentru punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor reziduale urbane, ceea ce a condus la un număr mare de derogări.

Nu se poate aștepta nicio schimbare cu privire la starea chimică și cantitativă a apei subterane.

Nu se poate aștepta nicio schimbare cu privire la starea chimică și cantitativă a apei subterane.

România este considerată bogată în resurse de apă deoarece are o disponibilitate teoretică a resurselor de apă dulce mult mai ridicată decât media europeană. Indicele de exploatare a apei pentru perioada 1998-2007 a fost mai mic de 5 % din resursele de apă disponibile, ceea ce înseamnă că România nu este o țară care suferă de stres hidric (aproximativ 20 %)⁷³.

Totuși, resursele de apă utilizabile reale reprezintă o treime din acestea, ceea ce face ca România să fie o țară cu resurse de apă utilizabile relativ insuficiente⁷⁴. Acest

⁷⁰ Printre acestea se numără [Directiva privind apele pentru scăldat \(2006/7/EC\)](#); [Directiva privind tratarea apelor reziduale urbane \(91/271/CEE\)](#) care se referă la deversările de ape reziduale industriale și municipale; [Directiva privind apa potabilă \(98/83/CE\)](#) care se referă la calitatea apei potabile; [Directiva-cadru privind apa \(2000/60/CE\)](#) care se referă la gestionarea resurselor de apă; [Directiva privind nitrării \(91/676/CEE\)](#) și [Directiva privind inundațiile \(2007/60/CE\)](#).

⁷¹ Mai multe informații cu privire la stadiul punerii în aplicare și recomandările mai specifice pot fi consultate în [Rapoartele referitoare la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa](#) elaborate de Comisia Europeană.

⁷² Mai multe informații cu privire la stadiul punerii în aplicare și recomandările mai specifice pot fi consultate în [Rapoartele referitoare la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa](#) elaborate de Comisia Europeană.

⁷³ Agenția Europeană de Mediu, 2010. [Utilizarea resurselor de apă dulce](#).

⁷⁴ Mai multe informații cu privire la stadiul punerii în aplicare și recomandările mai specifice pot fi consultate în [Rapoartele referitoare la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa](#) elaborate de Comisia Europeană.

lucru se datorează, în mare parte, contaminării la scară largă a rezervelor de apă care este cauzată de sectorul casnic, de cel industrial, precum și de cel agricol și a fost agravat de episoadele de secetă severă din ultimii ani⁷⁵.

România are o strategie integrată a apei pentru perioada 2010-2035 care vizează diferite domenii de politică ce afectează resursele de apă, cum ar fi dezvoltarea urbană, protecția mediului, dezvoltarea agricolă și forestieră, infrastructura de transport, turismul și construcțiile.

Începând din 2013, România are în vigoare un program de acțiune revizuit de punere în aplicare a Directivei privind nitrării care se aplică pe întreg teritoriul țării. Legislația revizuită a adus îmbunătățiri semnificative în comparație cu programul de acțiune anterior de punere în aplicare a Directivei privind nitrării. Autoritățile române au decis să îl aplice pe întreg teritoriul țării în loc să desemneze zone vulnerabile la nitrări și au modificat unele măsuri din cadrul programului de acțiune, aducând îmbunătățiri semnificative.

În același timp, extinderea teritoriului agricol supus normelor/măsurilor obligatorii generează unele provocări în ceea ce privește punerea în aplicare eficace și asigurarea aplicării măsurilor, ceea ce este esențial, de asemenea, în vederea posibilei intensificări a sectorului agricol. Un raport recent al Curții de Conturi „Bazinul hidrografic al Dunării II: calitatea apei” a subliniat că există o lipsă de ambiție în statele membre în cauză, inclusiv în România, pentru a combate cauzele poluării. Raportul a afirmat că statele membre nu utilizează toate posibilitățile oferite de Directiva privind nitrării.

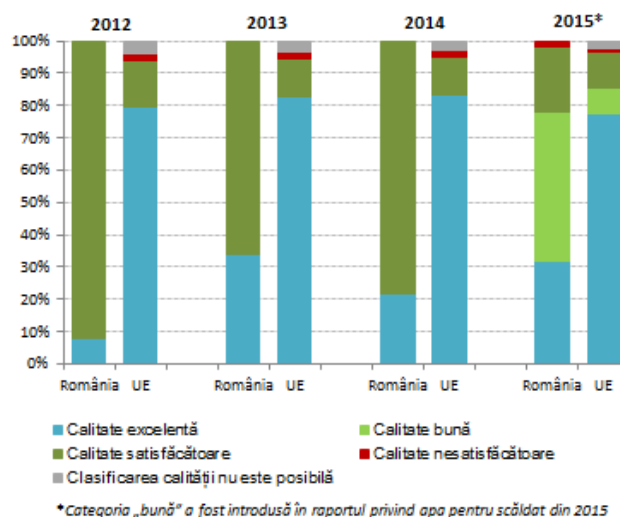
Nivelul de punere în aplicare a Directivei privind apa potabilă este scăzut⁷⁶. De exemplu, 72 % din zonele de aprovizionare cu apă de mari dimensiuni au fost insuficient monitorizate (2010). Cu toate acestea, calitatea apei potabile este, în general, acceptabilă, iar asigurarea respectării legislației funcționează în general, și anume sunt luate măsuri de remediere în caz de neconformitate. În zonele rurale, lipsa infrastructurilor a condus totuși la absența sistemelor de distribuție. În plus, până la sfârșitul anului 2015 au existat derogări de la Tratatul de aderare cu privire la mai mulți parametri⁷⁷.

Astfel cum se arată în figura 10, în anul 2015, în România, din 50 de ape pentru scăldat, 32,0 % erau de o calitate excelentă, 46,0 % de bună calitate și 20 % de o calitate suficientă. O singură apă pentru scăldat a fost de slabă

calitate sau neconformă⁷⁸.

Aceasta arată că numărul apelor pentru scăldat cu o stare de calitate excelentă s-a îmbunătățit ușor din anul 2014.

Figura 10: Calitatea apei pentru scăldat 2012-2015⁷⁹

Doar puțin peste jumătate din populație are acces la alimentarea cu apă (55 % din populație). Cele mai multe dintre instalațiile utilizate pentru alimentarea cu apă și tratare se bazează pe tehnologii învechite și ineficiente. Prin urmare, o astfel de apă furnizată publicului poate suferi de contaminare bacteriologică, turbiditate și poate conține amoniac, nitrări și fier.

De asemenea, România este încă în cursul unor perioade de tranziție pentru punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale și are, prin urmare, un număr limitat de obligații de conformitate în domeniu. Rezultatele ultimului exercițiu de raportare – chiar dacă nu se referă decât la expirarea primului termen de tranziție în 2010 – nu au fost promițătoare, având în vedere că doar una dintre cele 1 852 de aglomerări din România a fost raportată ca fiind în deplină conformitate. În consecință, România va trebui să depună un efort considerabil pentru a-și îmbunătăți conformitatea în următorii ani, având în vedere că termenul final prevăzut în Tratatul de aderare este sfârșitul anului 2018.

⁷⁵ Policy Research Corporation, 2009. [Aspectele economice ale adaptării la schimbările climatice în zonele de coastă ale UE – România](#). Studiu pentru Comisia Europeană.

⁷⁶ [Raportul de sinteză al Comisiei privind calitatea apei potabile în Uniune](#), care examinează rapoartele statelor membre pentru perioada 2011-2013, în conformitate cu articolul 13 alineatul (5) din Directiva 98/83/CE; COM(2016) 666.

⁷⁷ Comisia Europeană, 2014. [Cerinte de raportare și rapoarte de sinteză](#).

⁷⁸ Agenția Europeană de Mediu, 2016. [Calitatea apei pentru scăldat în Europa în 2015](#), p. 26.

⁷⁹ Agenția Europeană de Mediu, [Starea apei pentru scăldat](#), 2016.

Figura 11: Situația apelor urbane reziduale din România în 2012 – termen final 2018⁸⁰

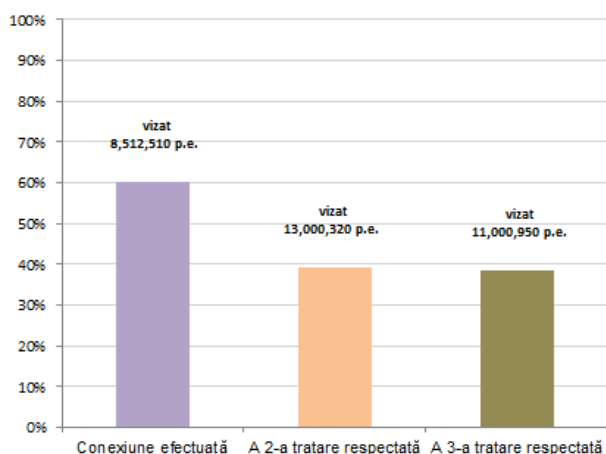

Figura 11 indică încărcătura totală generată la nivelul statelor membre (în populație echivalentă și indiferent de aglomerări) și încărcătura care rămâne să fie abordată de către România.

Ar fi de dorit o utilizare adecvată și orientată a fondurilor UE pentru a facilita atingerea conformității, nu doar cu privire la construirea/îmbunătățirea stațiilor de epurare, ci și pentru reînnoirea/extinderea/construcția de sisteme de colectare.

Cele mai importante aspecte privind gestionarea apelor sunt legate de poluarea organică generată de apele reziduale netratate provenite din aglomerări⁸¹, unități industriale și exploatații agricole, de poluarea cu nutrienți, cauzată în principal de aglomerări și activități agricole, de poluarea cu substanțe periculoase cauzată de activități industriale sau agricole și de presiunile exercitate de alterările hidromorfologice. Punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale reprezintă cea mai importantă măsură pentru a reduce atât poluarea organică, cât și poluarea cu nutrienți.

România este una dintre cele șapte țări care participă la „Cadru structurat de punere în aplicare și informare”, care sprijină statele membre în punerea în aplicare a Directivei privind tratarea apelor urbane reziduale, în special în ceea ce privește raportarea informațiilor pentru următorul exercițiu de raportare.

Activitățile de control și de protecție împotriva inundațiilor reprezintă, de asemenea, una dintre principalele probleme de gestionare a apei în România.

12,7 % din teritoriul României este reprezentat de câmpii inundabile care sunt predispuse la inundații. Activitățile de gestionare a inundațiilor în România implică o combinație de politici pe termen scurt, mediu și lung pentru a proteja viața, bunurile și mediul. Majoritatea hărților de inundabilitate în bazinele hidrografice au fost elaborate cu fonduri UE și au devenit disponibile în martie 2014. Sunt în curs de pregătire studii tehnice care identifică măsurile necesare pentru a reduce și mai mult expunerea la riscurile de inundații a activităților vulnerabile și care fac obiectul primelor planuri de gestionare a riscului de inundații al bazinelor hidrografice. Între 2002 și 2013, pentru cele 20 de inundații înregistrate, costurile directe totale au fost de 3,6 miliarde EUR (daune constatate pentru 10 din 19 inundații)⁸².

România este invitată să abordeze gestionarea inundațiilor, inclusiv prin abordări privind infrastructurile ecologice în cadrul FEDR, al Fondurilor rurale și al bugetului de stat. Infrastructurile ecologice pot avea un rol important în ceea ce privește gestionarea inundațiilor, întrucât acestea reprezintă o soluție eficientă din punctul de vedere al costurilor în comparație cu măsurile „gri” tradiționale de protecție în caz de inundații. Având în vedere capacitatea naturală a zonelor inundabile de a absorbi cantități mari de apă, menținerea sau refacerea zonelor umede ar trebui avută în vedere ca o reacție logică împotriva riscului de inundații, pe lângă măsurile clasice.

Acțiunea propusă

- Îmbunătățirea politicii în domeniul apei în conformitate cu logica de intervenție a Directivei-cadru privind apa, și anume evaluarea mai detaliată a legăturii începând de la identificarea presiunilor semnificative pentru a îmbunătăți monitorizarea în vederea cunoașterii stării corpurilor de apă și a elaborării de programe de măsuri eficiente.
- Acordarea în continuare de prioritate investițiilor pentru stațiile de tratare a apelor urbane reziduale în vederea îndeplinirii termenelor de tranziție stabilite în Tratatul de aderare.
- Definirea mai bună a măsurilor de bază/obligatorii care ar trebui respectate de toți agricultorii și a măsurilor suplimentare care pot fi finanțate pentru a reduce presiunile exercitate de agricultură⁸³.

⁸⁰ Comisia Europeană, 2016. [Apele urbane reziduale, Rapoartele celei de a 8-a puneri în aplicare.](#)

⁸¹ ANAR. 2012. Apele Române: Administrația națională. A se vedea anexa 1 la capitolul 3 Apa 3.5.1 Structura apelor uzate evacuate în 2012 – tabelul 3.5.1.-1: Centralizatorul volumelor de ape uzate evacuate în anul 2012 pe activități economice și Tabelul 3.5.2.-1 Centralizatorul încărcăturilor pentru indicatorii chimici în anul 2012 pe activități economice.

⁸² RPA, 2014. Studiu privind avantajele economice și sociale oferite de protecția mediului și utilizarea eficientă a resurselor în legătură cu semestrul european. Studiu efectuat pentru Comisia Europeană, [anexa 1: Fișele de țară.](#)

⁸³ Document de lucru al serviciilor Comisiei, Raport privind implementarea directivei-cadru privind apa – Planuri de management al bazinelor hidrografice – România, [SDW\(2012\) 379 final.](#)

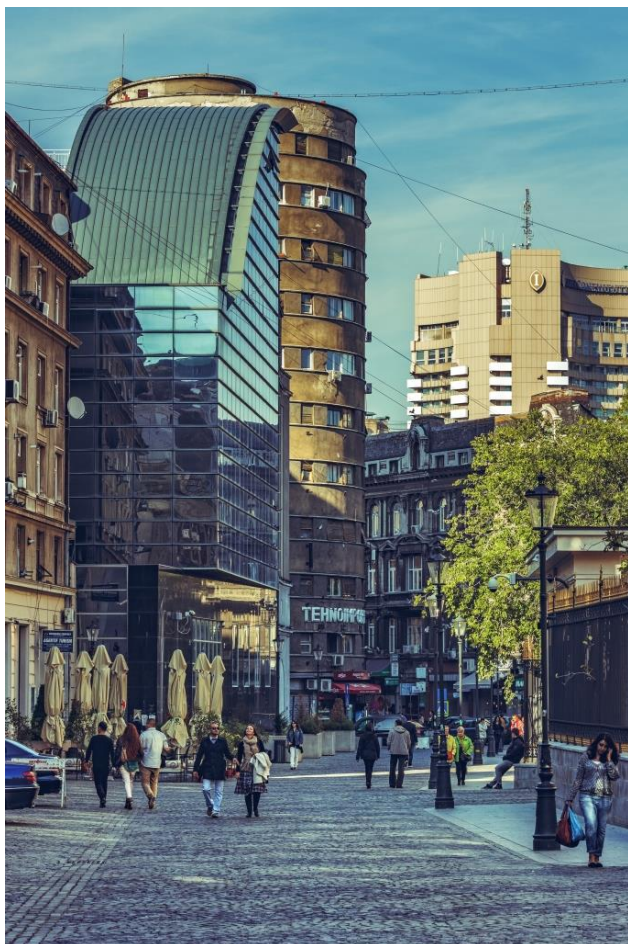

Îmbunătățirea durabilității orașelor

Politica UE privind mediul urban încurajează orașele să pună în aplicare politici durabile de planificare și amenajare urbană, inclusiv abordări inovatoare pentru transportul și mobilitatea publică urbană, clădiri durabile, eficiența energetică și conservarea biodiversității urbane.

ODD 11 are ca obiectiv realizarea unor orașe și așezări omenești favorabile incluziunii, sigure, rezistente și durabile.

Europa este o Uniune a municipiilor și orașelor; aproximativ 75 % din populația UE trăiește în zone urbane⁸⁴. Mediul urban prezintă provocări specifice pentru mediu și sănătatea umană, oferind, în același timp, oportunități și câștiguri de eficiență în utilizarea resurselor.

Statele membre, instituțiile europene, municipiile și părțile interesate au pregătit o nouă Agendă urbană pentru UE (care cuprinde inițiativa „Orașe inteligente”) pentru a aborda aceste aspecte în mod global, inclusiv legăturile lor cu provocările sociale și economice. În centrul agendei urbane se va situa dezvoltarea a douăsprezece parteneriate privind provocările urbane

identificate, inclusiv calitatea aerului și locuințele⁸⁵.

Comisia Europeană va lansa în 2017 un nou sistem de referință al UE⁸⁶.

UE stimulează orașele verzi prin premii și finanțare, cum ar fi premiul Capitala verde a UE care vizează orașele cu peste 100 000 de locuitori și inițiativa UE Green Leaf vizând orașele care au între 20 000 și 100 000 de locuitori.

Acorduri internaționale

Tratatele UE prevăd ca politica Uniunii în domeniul mediului să promoveze măsuri la nivel internațional pentru a gestiona problemele de mediu regionale sau globale.

Cele mai multe probleme de mediu au caracter transfrontalier și, adesea, un domeniu de aplicare global și pot fi soluționate în mod eficace numai prin intermediul cooperării internaționale. Acordurile internaționale de mediu încheiate de Uniune sunt obligatorii pentru instituțiile Uniunii și pentru statele sale membre. Acest lucru necesită ca UE și statele membre să semneze, să ratifice și să pună în aplicare efectiv toate acordurile multilaterale de mediu (AMM) relevante, în timp util. Aceasta va reprezenta, de asemenea, o contribuție importantă la realizarea ODD, pe care statele membre s-au angajat să le atingă în 2015 și care includ multe angajamente cuprinse deja în acorduri obligatorii din punct de vedere juridic.

Faptul că anumite state membre nu au semnat și/sau ratificat o serie de acorduri multilaterale de mediu compromite punerea în aplicare a legislației de mediu, inclusiv în interiorul Uniunii, precum și credibilitatea Uniunii în negocierile și reuniunile internaționale conexe, în cadrul cărora susținerea participării țărilor terțe la astfel de acorduri este un obiectiv al politicii UE. În acordurile în cadrul cărora se votează, acest lucru are un impact direct asupra numărului de voturi care urmează a fi exprimate de UE.

România a semnat și a ratificat aproape toate acordurile multilaterale de mediu. Această țară a semnat, dar încă nu a ratificat Protocolul de la Nagoya⁸⁷.

⁸⁴ Agenția Europeană de Mediu, [Mediul urban](#).

⁸⁵ <http://urbanagendaforthe.eu/>

⁸⁶ Comisia elaborează în prezent un [instrument de evaluare comparativă și de monitorizare a performanțelor în zonele urbane \(„UBaM”\)](#), care va fi lansat în 2017. Cele mai bune practici apar și vor fi mai bine diseminate prin intermediul aplicației de prezentare a instrumentului UBaM și, din ce în ce mai mult prin, de exemplu, EUROCITIES, ICLEI, CEMR, Comitetul Regiunilor, Convenția primarilor și altele.

⁸⁷ Protocol referitor la accesul la resursele genetice și distribuirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora la Convenția privind diversitatea biologică.

Partea a II-a: Cadrul de facilitare: instrumente de punere în aplicare

4. Investiții și instrumente bazate pe piață

Impozitarea ecologică și subvențiile dăunătoare mediului

Planul de acțiune privind economia circulară încurajează utilizarea stimulentei financiare și a instrumentelor economice, cum ar fi impozitarea, pentru a se asigura faptul că prețurile produselor reflectă mai bine costurile de mediu. Eliminarea treptată a subvențiilor dăunătoare mediului este monitorizată în contextul semestrului european și în cadrul programelor naționale de reformă prezentate de statele membre.

Impozitarea poluării și utilizarea resurselor pot genera venituri sporite și aduc importante beneficii sociale și de mediu.

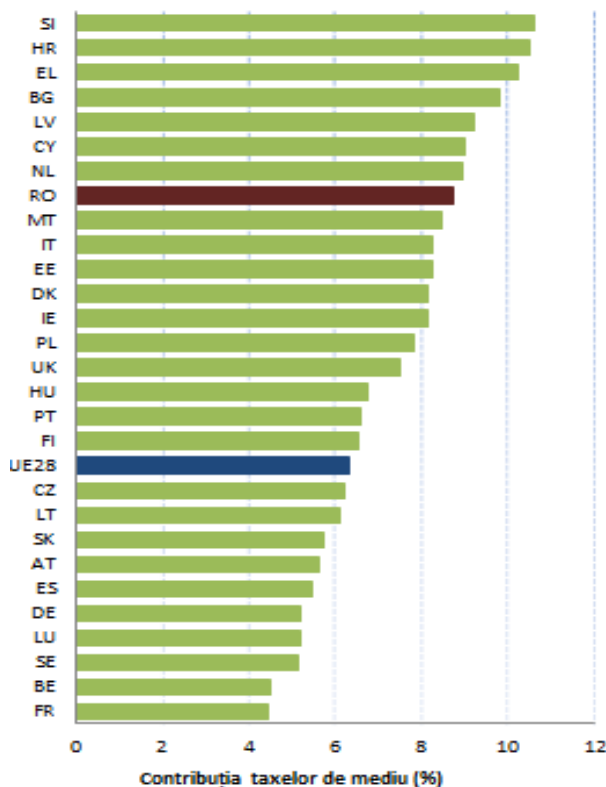
Conform celor mai recente date ESTAT pentru România, veniturile din taxele de mediu se ridicau la 2,42 % din PIB în 2014 (media UE 28: 2,46 % din PIB).⁸⁸ În același an, veniturile din taxele de mediu au reprezentat 8,76 % din totalul veniturilor din impozite și cotizații de securitate socială (în creștere de la 7,47 % în anul precedent și mult peste media UE 28 de 6,35 %), astfel cum se arată în figura 12. Veniturile din taxele de mediu practicate în România au crescut continuu din 2011. Rata de impozitare implicită a consumului de energie este în continuare mai scăzută decât media UE (136 față de 233), indicând o economie mare consumatoare de energie și o marjă pentru îmbunătățirea eficienței energetice.

Având în vedere faptul că România se confruntă cu probleme în ceea ce privește atingerea obiectivelor de mediu privind apa, deșeurile și aerul, sunt justificate acțiuni suplimentare în domeniul taxelor de mediu dat fiind potențialul considerabil al veniturilor suplimentare din taxele de mediu⁸⁹.

Un studiu din 2016 arată că există un potențial considerabil pentru direcționarea taxelor de la impozitarea forței de muncă la taxele de mediu⁹⁰. În

cadru unui scenariu de bune practici⁹¹, acestea ar putea genera un venit suplimentar de 2,19 miliarde EUR până în 2018, care va crește la 4,38 miliarde EUR până în 2030 (ambele în termeni reali pentru 2015). Acest lucru este echivalent cu o creștere de 1,26 % și de 1,7 % din PIB în 2018 și, respectiv, în 2030. Cea mai mare sursă potențială de venituri ar urma să provină din majorarea impozitării vehiculelor. Majorarea sugerată a impozitării vehiculelor ar putea genera venituri suplimentare de aproape 2,6 miliarde EUR până în 2030 (termeni reali din 2015), echivalentul a 1,26 % din PIB.

Figura 12: Veniturile din taxele de mediu ca procent din veniturile totale provenite din impozite și contribuții sociale (excluzând cotizațiile sociale imputate) în 2014⁹²

Achiziții publice ecologice

Politicile UE în materie de achiziții publice ecologice încurajează statele membre să ia măsuri suplimentare pentru a atinge obiectivul de aplicare a cerințelor în materie de achiziții publice ecologice în cel puțin 50 % din licitațiile publice.

⁸⁸ Eurostat, [Venituri din taxe de mediu](#), tabel accesat în iunie 2016.

⁸⁹ Comisia Europeană, 2015. [Reformele fiscale în statele membre ale UE – 2015](#), document instituțional 008 din septembrie 2015, p. 68.

⁹⁰ Eunomia Research and Consulting, IEPM, Universitatea din Aarhus, ENT, 2016. [Studiu privind evaluarea potențialului reformei fiscale în domeniul mediului pentru UE 28](#). N.B. Guvernele naționale sunt responsabile de stabilirea ratelor de impozitare în cadrul normelor UE privind piața unică, iar prezentul raport nu sugerează modificări concrete cu privire la nivelul taxelor de mediu. Acesta doar prezintă rezultatele studiului din 2016 realizat de Eunomia et al privind beneficiile potențiale pe care le-ar putea aduce diferite taxe de mediu. Este, așadar, de competența autorităților naționale să evalueze acest studiu și impactul concret al unor astfel de taxe în contextul național. Un prim pas în acest sens, deja realizat de o serie de state membre, constă în a înființa grupuri de experți care să le evalueze și să prezinte propuneri concrete.

⁹¹ Un scenariu de bune practici înseamnă evaluarea comparativă având ca termen de referință impozitarea cu succes într-un alt stat membru.

⁹² Eurostat, [Venituri din taxe de mediu](#), tabel accesat în octombrie 2016.

Achizițiile publice ecologice (APE) constituie un proces prin care autoritățile publice urmăresc să achiziționeze bunuri, servicii și lucrări cu un impact redus asupra mediului pe toată durata ciclului de viață al acestora, în comparație cu bunurile, serviciile și lucrările cu același funcții de bază care ar fi achiziționate în alte condiții.

Puterea de cumpărare a achizițiilor publice în UE se ridică la aproximativ 14 % din PIB⁹³. O parte semnificativă din bugetul alocat vizează sectoare cu impact ridicat asupra mediului precum construcțiile sau transportul, astfel încât achizițiile publice ecologice să contribuie în mod semnificativ la reducerea impactului cheltuielilor publice și să stimuleze întreprinderile inovatoare durabile. Comisia a propus criterii UE privind achizițiile publice ecologice⁹⁴.

România a adoptat în aprilie 2016 o lege dedicată achizițiilor publice ecologice și în continuare va fi stabilit un set de criterii pentru achizițiile publice privind diverse categorii de produse și servicii ecologice.

În 2017, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor va demara o consultare cu părțile interesate pentru categoriile selectate pentru dezvoltare și va stabili direcțiile strategice ale Planului național de acțiune pentru achiziții publice ecologice (APE).

În prezent, Ministerul Mediului, în parteneriat cu Regione Basilicata (IT), Fondazione ecosistemi (IT), Regione Lazio (IT) și Regione Sardegna (IT), dezvoltă un proiect LIFE destinat promovării unor instrumente și acțiuni pentru planificarea, îmbunătățirea și transferul de cele mai bune practici pentru achizițiile publice ecologice.

Investiții: contribuția fondurilor UE

Regulamentele privind fondurile structurale și de investiții europene prevăd ca statele membre să promoveze obiectivele de mediu și climatice în strategiile și programele lor de finanțare pentru coeziunea economică, socială și teritorială, dezvoltarea rurală și politica maritimă și să consolideze capacitatea organismelor de implementare de a furniza investiții rentabile și durabile în aceste domenii.

Utilizarea eficientă a fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI)⁹⁵ este esențială pentru

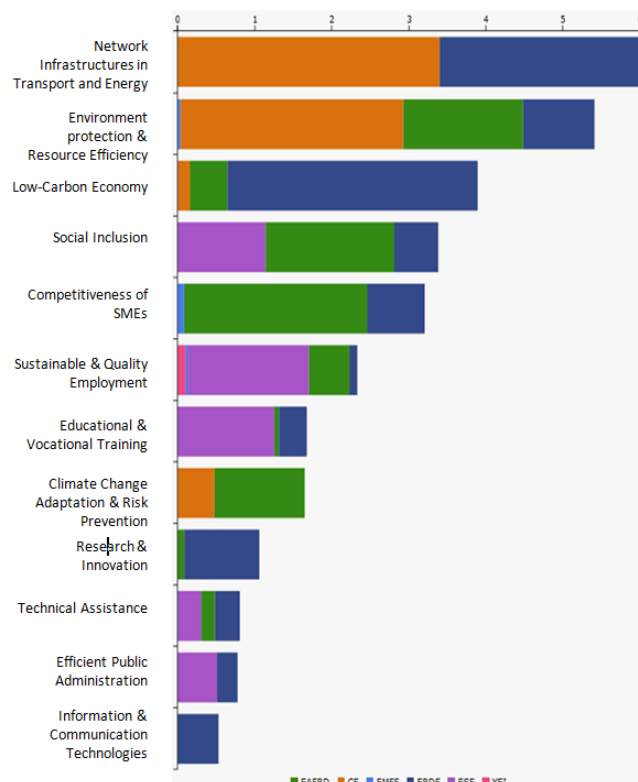
⁹³ Comisia Europeană, 2015. [Achiziții publice](#).

⁹⁴ În comunicarea intitulată „Achiziții publice pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu” [\[COM\(2008\) 400\]](#), Comisia a recomandat crearea unui proces de stabilire a unor criterii comune pentru achizițiile publice ecologice. Conceptul de bază pentru achizițiile publice ecologice (APE) constă în existența unor criterii de mediu clare, verificabile, justificabile și ambițioase pentru produse și servicii, întemeiate pe o abordare bazată pe ciclul de viață și pe dovezi științifice.

⁹⁵ Fondurile ESI cuprind cinci fonduri – Fondul european de dezvoltare regională (FEDR), Fondul de coeziune (FC), Fondul social european (FSE), Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și

atingerea obiectivelor de mediu și integrarea acestora în alte domenii de politică. Alte instrumente, cum ar fi Orizont 2020, programul LIFE și Fondul european pentru investiții strategice⁹⁶(FEIS), pot sprijini, de asemenea, punerea în aplicare și diseminarea celor mai bune practici.

Figura 13: Fondurile structurale și de investiții europene 2014-2020: bugetul României în funcție de temă, în miliarde EUR⁹⁷

Lipsa de stabilitate în structurile administrative combinată cu o capacitate insuficientă de punere în aplicare întârzie adesea reformele structurale și afectează utilizarea eficientă a fondurilor UE. Pe baza ultimelor informații disponibile din perioada 2007-2013, investițiile preconizate aprobate în cadrul Programului Operațional (PO) Mediu nu au fost pe deplin puse în aplicare și un număr important de proiecte nu au fost finalizate.

În perioada 2014-2020, investițiile vor continua să sprijine România pentru a îmbunătăți calitatea mediului și a promova utilizarea durabilă a resurselor naturale. Gestionarea deșeurilor, alimentarea cu apă și tratarea

Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM). FEDR, FC și FSE formează împreună fondurile politicii de coeziune.

⁹⁶ BEI: [Fondul european pentru investiții strategice](#).

⁹⁷ Comisia Europeană, [Date privind fondurile structurale și de investiții europene pe țări](#).

apelor reziduale, biodiversitatea și protecția naturii, prevenirea și gestionarea riscurilor vor fi principalele sectoare vizate de investiții.

Bugetul global alocat pentru politica de coeziune în perioada 2014-2020 este de 22,4 miliarde EUR, din care 3,8 miliarde EUR sunt alocate pentru investițiile de mediu (a se vedea figura 13). Pentru perioada 2014-2020 nu există programe operaționale separate pentru mediu, astfel cum a fost cazul în perioada 2007-2013, dar mediul face parte din Programul Operațional Infrastructură Mare, împreună cu serviciile de transport și de energie, pentru care autoritatea de management este Ministerul Fondurilor Europene. România vizează, de asemenea, lacunele în punerea în aplicare a legislației de mediu prin programele sale operaționale privind investițiile finanțate din fondurile ESI.

Evaluarea impactului asupra mediului (EIM)/evaluarea strategică de mediu (SEA) și condiționalitățile *ex ante* privind apa, care sunt condiții prealabile pentru accesarea de fonduri UE, trebuiau să fie îndeplinite până la sfârșitul anului 2016. Condiționalitatea *ex ante* privind deșeurile nu este îndeplinită, întrucât planul de gestionare a deșeurilor (PGD) și programele de prevenire a generării deșeurilor nu sunt încă disponibile. Lipsesc, de asemenea, instrumente economice eficiente, și anume lipsa unei răspunderi extinse a producătorilor care să fie transparentă și eficientă sau a unui sistem echivalent în vigoare pentru a acoperi costurile operaționale ale colectării separate și reciclării principalelor fluxuri de deșeuri. Planul de acțiune inclus în foaia de parcurs reprezintă minimul necesar pentru a asigura atingerea obiectivelor privind pregătirea pentru reutilizare și reciclare.

Investițiile de mediu planificate sunt axate pe prioritățile adecvate, cum ar fi construirea infrastructurii de mediu necesare, depoluarea și reabilitarea, dezvoltarea de instrumente care să permită îndeplinirea cerințelor de gestionare și de monitorizare, extinderea zonelor urbane verzi și îmbunătățirea mobilității.

Cu toate acestea, ar trebui să se acorde atenția cuvenită faptului că cea mai mare parte a proiectelor majore de mediu nu au fost încă finalizate și ar trebui să fie finalizate în cadrul perioadei de programare 2014-2020.

Sumele prevăzute de Programul național de dezvoltare rurală (FEADR) se ridică, în total, la 3,252 miliarde EUR – 40 % din bugetul total pentru măsurile de mediu, dar numai un procent de 11 % este dedicat măsurilor de agromediu și climatice. Programul de dezvoltare rurală are o logică de intervenție riguroasă, ceea ce face legătura cu contribuția acestuia pentru punerea în aplicare a legislației de mediu. România ar trebui, de asemenea, să completeze programul de dezvoltare rurală cu instrumente corespunzătoare de protecție a mediului,

să ajusteze măsura de agromediu și climă și să se asigure că programul de dezvoltare rurală cuprinde o finanțare și o acoperire adecvate odată ce sunt aprobate planurile de gestionare Natura 2000 și cea de a doua serie a planurilor de management al bazinului hidrografic.

În ceea ce privește integrarea preocupărilor legate de mediu în cadrul politicii agricole comune (PAC), cele două domenii-cheie pentru România (la fel ca în cazul tuturor statelor membre) sunt, în primul rând, utilizarea fondurilor de dezvoltare rurală pentru a plăti pentru gestionarea ecologică a terenurilor și alte măsuri de protecție a mediului, evitând în același timp finanțarea de măsuri care ar putea dăuna mediului; și, în al doilea rând, asigurarea unei puneri în aplicare eficiente a primului pilon al PAC în ceea ce privește ecocondiționalitatea și „ecologizarea” în cadrul primului pilon. Pachetul de plăți directe al României este de 8 949 de milioane EUR⁹⁸, din care 30 % (2 740 de milioane EUR) sunt alocate practicilor de ecologizare benefice pentru mediu. O punere în aplicare ambițioasă din punct de vedere ecologic a ecologizării în cadrul primului pilon ar contribui clar la îmbunătățirea situației mediului în zonele care nu sunt vizate de dezvoltarea rurală, inclusiv zona intensivă și, dacă este cazul, România și-ar putea revizui punerea în aplicare a acestei ecologizări.

⁹⁸ În conformitate cu Regulamentul delegat [\(UE\) nr. 994/2014 al Comisiei](#) din 13 mai 2014.

5. Guvernanță eficientă și cunoștințe

ODD 16 urmărește asigurarea accesului la justiție și crearea unor instituții eficiente, responsabile și favorabile incluziunii, la toate nivelurile. ODD 17 urmărește o mai bună punere în aplicare, îmbunătățirea coordonării și a coerenței politicilor, stimularea științei, tehnologiei și inovării, stabilirea de parteneriate și dezvoltarea măsurătorilor progreselor.

Guvernanța eficientă a legislației și a politicilor UE în domeniul mediului necesită un cadru instituțional adecvat, coerența și coordonarea politicilor, aplicarea unor instrumente juridice și nejuridice, dialogul cu părțile interesate neguvernamentale și deținerea unui nivel adecvat de cunoștințe și competențe⁹⁹. Punerea în aplicare cu succes depinde, în mare măsură, de administrațiile centrale, regionale și locale care îndeplinesc sarcini administrative și legislative esențiale, în special adoptarea unei legislații de punere în aplicare corespunzătoare, a unor măsuri coordonate pentru a îndeplini obiectivele de mediu și luarea deciziilor corecte în chestiuni precum autorizațiile industriale. Dincolo de îndeplinirea acestor sarcini, guvernul trebuie să intervină pentru a asigura conformitatea zilnică a operatorilor economici, a serviciilor de utilități publice și a persoanelor fizice („asigurarea conformității”). Societatea civilă joacă, de asemenea, un rol, inclusiv prin acțiuni în justiție. Pentru a susține rolul tuturor actorilor, este esențial să se colecteze și să se facă schimb de cunoștințe și de date cu privire la starea mediului și la presiunile asupra mediului, la factorii determinanți și la tipurile de impact.

De asemenea, guvernanța eficientă a legislației și a politicilor UE în domeniul mediului beneficiază de existența unui dialog în interiorul statelor membre și între statele membre și Comisie cu privire la faptul dacă legislația UE actuală în domeniul mediului este adecvată scopului urmărit. Legislația poate fi aplicată în mod adecvat doar atunci când ține seama de experiențele la nivelul statelor membre în ceea ce privește punerea în aplicare a angajamentelor UE. Inițiativa „Make it work”, un proiect condus de statele membre, instituită în 2014, organizează o dezbatere privind modalitățile în care claritatea, coerența și structura legislației UE în domeniul mediului pot fi îmbunătățite fără a reduce standardele de protecție existente.

⁹⁹ Comisia lucrează în prezent pentru îmbunătățirea cunoștințelor specifice fiecărei țări cu privire la calitatea și funcționarea sistemelor administrative ale statelor membre.

Guvernanță eficientă în cadrul administrațiilor centrale, regionale și locale

Cei implicați în punerea în aplicare a legislației în domeniul mediului la nivelul Uniunii, la nivel național, regional și local trebuie să dețină cunoștințele, instrumentele și capacitatea necesare pentru a îmbunătăți obținerea de beneficii în urma aplicării respectivei legislații, precum și guvernanța procesului de asigurare a respectării legii.

Capacitatea de a pune în aplicare normele

Este esențial ca administrațiile centrale, regionale și locale să dispună de capacitățile, competențele și formarea necesare pentru realizarea propriilor sarcini, în timp ce cooperează și se coordonează reciproc în mod eficient, în cadrul unui sistem de guvernanță pe mai multe niveluri.

În anul 2000, un studiu a arătat că erau necesare modificări semnificative pentru a atinge grade adecvate de cooperare între ministere și de coordonare între nivelul național și nivelul județean în România, pentru a asigura punerea corespunzătoare în aplicare a legislației UE în domeniul mediului¹⁰⁰. Deși de atunci au fost puse la dispoziție fonduri UE substanțiale pentru a îmbunătăți temele de mediu și alte teme legate de fondurile de coeziune, în special în perioada de programare 2007-2013¹⁰¹, se pare că, în general, există mult loc de îmbunătățiri în ceea ce privește capacitatea administrativă. Pentru a aborda deficiențele structurale, în 2014 a fost adoptată o strategie de consolidare a administrației publice, împreună cu un plan de acțiune pentru punerea sa în aplicare în perioada 2014-2020¹⁰². Strategia abordează condiționalitatea *ex ante* specifică pentru noua perioadă de programare a fondurilor structurale și de investiții europene¹⁰³. Punerea în aplicare pare, cu toate acestea, să înceapă cu o întârziere considerabilă.

¹⁰⁰ Ecotec, 2000. [Capacitatea administrativă pentru punerea în aplicare și asigurarea respectării politicii de mediu a UE în cele 13 țări candidate](#). Raport final către Comisia Europeană.

¹⁰¹ Între 2007 și 2013, au fost disponibile fonduri în valoare de peste 1 miliard EUR pentru consolidarea capacităților (inclusiv pentru administrațiile locale) prin intermediul unui [program de dezvoltare administrativă și al unui program de asistență tehnică](#).

¹⁰² Comisia Europeană, [Document de lucru al serviciilor Comisiei, Raportul de țară al României pentru 2015, inclusiv un bilanț aprofundat privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice](#).

¹⁰³ Condiționalitatea *ex ante* 11: Existența unui cadru strategic de politică pentru consolidarea eficienței administrative a statelor membre, inclusiv reforma administrației publice.

Percepțiile privind calitatea serviciilor publice, a serviciilor civile, a elaborării politicilor și a punerii lor în aplicare, precum și privind credibilitatea angajamentului guvernului față de aceste politici, care sunt cuprinse în indicatorul „eficacitatea autorităților publice”, sunt situate mult sub media UE¹⁰⁴. Există o lipsă de încredere la nivel politic și administrativ, ceea ce determină o slabă asumare a responsabilității asupra deciziilor și a politicilor.

Evoluțiile în materie de politică de mediu din România sunt determinate, în principal, de regulamentele și directivele UE. O parte importantă din provocarea punerii în aplicare o reprezintă transpunerea la timp de către autoritățile naționale a legislației UE în domeniul mediului în legislația națională. România transpune uneori cu întârziere directivele de mediu. Legislația este transpusă, în general, în mod corect și, atunci când apar cazuri de neconformitate, țara cooperează și își modifică legislația în consecință.

Punerea în aplicare rămâne totuși adevărata provocare, astfel cum reiese din faptul că România, deși un stat membru nou, se numără printre țările cu cel mai mare număr de încălcări ale legislației în domeniul mediului, în principal în domeniul precum gestionarea deșeurilor (de exemplu, funcționarea depozitelor de deșeuri care nu corespund standardelor), poluarea atmosferică (de exemplu, depășirile valorilor-limită ale emisiilor de PM10), neadaptarea vechilor instalații de ardere de mari dimensiuni la standardele UE, precum și autorizarea proiectelor fără evaluările și autorizațiile necesare.

Numărul plângerilor este în creștere. Plângerile și petițiile primite sunt adesea legate de autorizarea de proiecte în domeniul energiei (parcuri eoliene în regiunea Dobrogea, microhidrocentrale amplasate în situri Natura 2000) și de funcționarea instalațiilor industriale.

Acțiunea propusă

- Îmbunătățirea capacității administrative și a coordonării agențiilor implicate în punerea în aplicare

¹⁰⁴ Banca Mondială, [Indicatori de guvernantă la nivel mondial 2015](#).

este necesară de urgență pentru a inversa această tendință și pentru a evita sancțiuni considerabile pe termen mediu și lung. Aceasta va contribui, de asemenea, la remedierea unor astfel de lacune în punerea în aplicare.

- România ar trebui să accelereze punerea în aplicare a strategiei pentru consolidarea administrației publice, în cadrul căreia ar trebui să se acorde atenția cuvenită mediului.

Coordonarea și integrarea

Este necesar să se asigure o punere în aplicare coordonată. De exemplu, aprovizionarea cu apă are adesea o prioritate mai mare decât igienizarea. Cu toate acestea, gospodăriile pot fi racordate la rețeaua de alimentare cu apă doar în cazul în care acestea sunt deja conectate la un sistem de canalizare. Aceste discrepanțe conduc deseori la racordări ilegale și, în plus, lipsa locurilor de evacuare a apelor reziduale pune o presiune extrem de mare asupra apelor subterane și asupra apelor de suprafață¹⁰⁵.

În domeniul serviciilor de colectare a deșeurilor, introducerea contractelor la nivel județean ar permite o mai bună planificare a serviciilor de colectare a deșeurilor pentru întreaga localitate sau regiune, inclusiv în zonele rurale.

Evaluările impactului sunt instrumente importante pentru asigurarea integrării aspectelor legate de mediu în toate politicile guvernamentale¹⁰⁶. România utilizează analiza impactului reglementării (RIA) pentru toate proiectele legislative care urmează să fie aprobate de guvern. Analiza impactului reglementării se referă, în principiu, și la impactul asupra mediului. În practică, se pare că aceste efecte sunt prezentate, de regulă, doar din punct de vedere formal, și nu în profunzime, și nu există în vigoare niciun control al calității¹⁰⁷. România a aliniat pe deplin evaluarea strategică de mediu pentru planuri și programe (SEA) și evaluarea impactului asupra mediului pentru proiecte (EIM). Transpunerea Directivei EIM revizuită va fi o ocazie de a simplifica acest cadru de reglementare privind evaluările de mediu și de a îmbunătăți calitatea evaluărilor impactului care au fost efectuate.

Comisia încurajează simplificarea evaluărilor de mediu pentru evitarea suprapunerilor în evaluările de mediu și pentru accelerarea procesului decizional, fără a compromite calitatea procedurii de evaluare a impactului

¹⁰⁵ UNECE, 2012. [Evaluări ale performanțelor de mediu – România](#).

¹⁰⁶ Articolul 11 din TFUE prevede că „cerințele de protecție a mediului trebuie integrate în definirea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii, în special pentru promovarea dezvoltării durabile”.

¹⁰⁷ RPA, 2015. [Studiu privind potențialul evaluărilor impactului în sprijinul obiectivelor de mediu în contextul semestrului european](#), studiu realizat pentru Comisia Europeană.

asupra mediului. În 2016, Comisia a publicat un document de orientare¹⁰⁸ privind instituirea unor proceduri coordonate și/sau comune care fac simultan obiectul unei evaluări în conformitate cu Directiva EIM, Directiva privind habitatele, Directiva-cadru privind apa și Directiva privind emisiile industriale.

Acțiunea propusă

- România ar trebui să aplice în continuare punerea în aplicare coordonată, în special în ceea ce privește gestionarea apelor și a deșeurilor, precum și cu privire la calitatea evaluărilor impactului.

Asigurarea conformității

Legislația UE în general și dispozițiile specifice privind inspecțiile, alte controale, sancțiunile și răspunderea pentru mediul înconjurător contribuie la punerea bazelor pentru sistemele pe care statele membre trebuie să le instituie pentru a asigura conformitatea cu normele de mediu ale UE.

Autoritățile publice contribuie la asigurarea răspunderii celor responsabili prin monitorizarea și promovarea conformității și prin luarea de măsuri ulterioare credibile (și anume, asigurarea respectării normelor) în cazul în care au loc încălcări sau apar obligații de plată. Monitorizarea conformității poate fi realizată atât la inițiativa autorităților competente, cât și ca răspuns la plângerile înaintate de cetățeni. Aceasta poate implica utilizarea diferitelor tipuri de controale, inclusiv inspecții pentru activitățile permise, supravegherea privind posibile activități ilegale, anchete pentru infracțiuni și audituri pentru deficiențe sistemice. În mod similar, există o serie de mijloace de promovare a conformității, inclusiv campanii de sensibilizare și utilizarea de documente de orientare și instrumente de informare online. Acțiunile întreprinse ca urmare a încălcărilor și a obligațiilor de plată pot include măsuri administrative (de exemplu, retragerea unei autorizații), măsuri în temeiul dreptului penal¹⁰⁹, precum și măsuri în temeiul legislației privind răspunderea (de exemplu, solicitarea de remediere în cazul producerii de daune în urma unui accident pe baza normelor privind răspunderea) și în temeiul dreptului contractual (de exemplu, măsuri pentru a impune respectarea contractelor de conservare a naturii). Luate împreună, toate aceste intervenții reprezintă „asigurarea conformității”, astfel cum se indică în figura 14.

Figura 14: Asigurarea respectării conformității cu legislația de mediu

Exemplele de cele mai bune practici au evoluat către o abordare bazată pe riscuri atât la nivel strategic, cât și la nivel operațional în care combinația optimă de monitorizare a conformității, promovare și asigurare a respectării normelor vizează cele mai grave probleme. Cele mai bune practici recunosc, de asemenea, necesitatea de coordonare și de cooperare între diferite autorități pentru a asigura coerența, a evita dublarea eforturilor și a reduce sarcina administrativă. Participarea activă la rețelele paneuropene instituite de inspecții, poliție, procurori și judecători, cum ar fi *IMPEL*¹¹⁰, *EUFJE*¹¹¹, *ENPE*¹¹² și *EnvCrimeNet*¹¹³, reprezintă un instrument valoros pentru schimbul de experiență și de bune practici.

În prezent, există o serie de obligații sectoriale privind inspecțiile, iar Directiva UE privind răspunderea pentru mediul înconjurător (DRM)¹¹⁴ oferă un mijloc de garantare a aplicării principiului „poluatorul plătește” atunci când există accidente și incidente care dăunează mediului. De asemenea, există informații disponibile publicului care oferă o perspectivă cu privire la punctele forte și la punctele slabe existente în fiecare stat membru.

Pentru fiecare stat membru, au fost examinate, prin urmare, următoarele aspecte: utilizarea asigurării conformității bazate pe riscuri; coordonarea și cooperarea între autorități și participarea în cadrul rețelelor paneuropene, precum și aspecte-cheie ale punerii în aplicare a DRM pe baza raportului de punere în aplicare și a evaluării REFIT recent publicate de către

¹⁰⁸ Comisia Europeană, 2016. Comunicarea Comisiei – [Document de orientare al Comisiei privind simplificarea evaluărilor de mediu realizate în temeiul articolului 2 alineatul \(3\) din Directiva privind evaluarea impactului asupra mediului](#) (Directiva 2011/92/UE a Parlamentului European și a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2014/52/UE).

¹⁰⁹ Uniunea Europeană, [Directiva 2008/99/CE privind infracțiunile împotriva mediului](#).

¹¹⁰ [Rețeaua Uniunii Europene pentru punerea în aplicare și respectarea legislației din domeniul mediului](#).

¹¹¹ [Forumul judecătorilor Uniunii Europene pentru mediu](#)

¹¹² [Rețeaua europeană a procurorilor pentru mediu](#)

¹¹³ [EnvCrimeNet](#).

¹¹⁴ Uniunea Europeană, [Directiva 2004/35/CE privind răspunderea pentru mediul înconjurător](#).

Comisie¹¹⁵.

România a întreprins o serie de măsuri importante pentru a sprijini asigurarea conformității bazată pe riscuri:

- principalul pilon, Garda Națională de Mediu (GNM) are certificare ISO 9001 și ISO 14001;
- GNM a stabilit o abordare bazată pe riscuri a inspecțiilor de mediu¹¹⁶.

GNM coordonează o rețea de voluntari de mediu (Corpul voluntarilor de mediu), care include aproximativ 1 000 de voluntari înregistrați și este un instrument inovator pentru implicarea cetățenilor în activitatea de asigurare a conformității. Principalele funcții ale acestui corp se referă la notificarea autorităților competente cu privire la încălcările identificate ale legislației de mediu, organizarea de campanii de sensibilizare, participarea la activități de asigurare a conformității efectuate de GNM și furnizarea de expertiză tehnică specifică.

Lipsește informații actualizate în legătură cu următoarele aspecte:

- modalitățile de colectare a datelor pentru urmărirea utilizării și a eficacității diferitelor intervenții de asigurare a conformității;
- măsura în care se utilizează metode bazate pe riscuri pentru asigurarea conformității directe, atât la nivel strategic, cât și în zonele problematice specifice menționate în alte secțiuni din prezentul raport de țară, și anume depozitele de deșeuri neconforme, amenințările la adresa tipurilor de habitate și de specii protejate, calitatea slabă a aerului, calitatea slabă a apei potabile și presiunile exercitate asupra calității apei din poluarea difuză a apei și tratarea necorespunzătoare a apelor reziduale;
- instrumentele în vigoare pentru asigurarea cooperării și a coordonării între GNM și alte autorități relevante, cum ar fi memorandumuri de înțelegere și protocoale. Cu toate acestea, există dovezi care indică faptul că nu se valorifică suficient potențialul pentru colectarea și partajarea datelor și pentru acțiuni comune de monitorizare și asigurare a respectării normelor¹¹⁷. România este foarte activă în

cadrul IMPEL. A fost primul stat membru care a găzduit două proiecte IMPEL Inițiativa de revizuire (IRI), precum și prima inițiativă de revizuire IMPEL privind inspecțiile legate de protecția naturii.

Pentru perioada 2007-2013, România a raportat patru cazuri de daune aduse mediului abordate în temeiul Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător. România demonstrează interes în punerea în aplicare a directivei în mod eficace, astfel cum arată rolul său de pionierat în elaborarea unui program de formare profesională. Cu toate acestea, sunt necesare măsuri de sprijin suplimentare. Nu există o obligativitate a garanțiilor financiare (obligația de a plăti pentru remediere în cazul în care un operator nu poate face acest lucru) și nu există o ofertă suficientă de asigurări.

Acțiunea propusă

- Îmbunătățirea transparenței cu privire la organizarea și funcționarea asigurării conformității și cu privire la modul în care sunt abordate riscurile semnificative, astfel cum s-a subliniat anterior.
- Încurajarea autorităților competente să se implice mai mult în activitățile desfășurate de ENPE, EUFJE și EnviCrimeNet.
- Intensificarea eforturilor în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei privind răspunderea pentru mediul înconjurător (DRM) prin inițiative proactive, în special prin instituirea unui registru național al incidentelor care fac obiectul DRM și elaborarea de orientări naționale. Ar trebui, de asemenea, să se ia în continuare măsuri pentru a asigura un sistem eficace de garanții financiare aplicabile răspunderii pentru mediul înconjurător (astfel încât operatorii nu doar să aibă la dispoziție acoperirea de asigurare, ci chiar să o utilizeze).

Participarea publicului și accesul la justiție

Convenția de la Aarhus, legislația UE privind participarea publicului și evaluarea impactului asupra mediului și jurisprudența Curții de Justiție prevăd ca cetățenii și asociațiile acestora să aibă posibilitatea de a participa la procesul decizional cu privire la proiecte și planuri și să beneficieze de acces efectiv la justiție în probleme de mediu.

Cetățenii pot să protejeze mediul într-un mod mai eficace dacă au posibilitatea de a se baza pe cei trei „piloni” ai Convenției privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu („Convenția de la Aarhus”). Participarea publicului la procesul de luare a deciziilor administrative este un element important pentru a garanta că autoritatea ia o decizie pe cea mai bună bază posibilă. Comisia intenționează să examineze în mod mai sistematic conformitatea cu cerințele privind participarea

¹¹⁵ COM(2016) 204 final și COM(2016) 121 final din 14.4.2016. Acest lucru a subliniat necesitatea unor dovezi mai bune privind modul în care directiva este utilizată în practică; a unor instrumente pentru a sprijini punerea sa în aplicare, cum ar fi orientări, formare și registre DRM, precum și a disponibilității garanției financiare în cazul producerii unor evenimente sau incidente care generează costuri de remediere.

¹¹⁶ Cu toate acestea, IMPEL a observat că respectivele criterii de risc utilizate au un caracter generic și nu iau suficient de mult în considerare contextele locale și regionale, a se vedea [Raportul IMPEL IRI pentru România](#), 2014, p. 42.

¹¹⁷ [Raport IMPEL IRI pentru România](#), 2014, p. 17 și 41.

publică obligatorie într-o etapă ulterioară.

Accesul la justiție în probleme de mediu este un set de garanții care le permite cetățenilor și asociațiilor reprezentative ale acestora să conteste acte sau omisiuni ale administrației publice în fața unei instanțe. Acesta este un instrument pentru punerea în aplicare descentralizată a legislației UE în domeniul mediului.

Pentru fiecare stat membru, au fost examinate în mod sistematic două elemente esențiale pentru un acces efectiv la justiție: capacitatea procesuală pentru public, inclusiv ONG-uri și măsura în care costurile prohibitive reprezintă o barieră.

Sistemul de revizuire juridică din România, inclusiv acțiunile în justiție în probleme de mediu, este clar și previzibil. Legislația acordă capacitate procesuală extinsă persoanelor și grupurilor, inclusiv ONG-urilor, impunând doar un interes public legitim pentru a putea introduce o acțiune în materie de mediu în fața instanței. Cu toate acestea, o deficiență pare a fi lipsa de celeritate a procedurilor judiciare, o problemă care privește totuși toate domeniile de drept. Această problemă ar putea fi soluționată doar printr-o reformă generală a sistemului judiciar, care să îl facă, în special, mai eficient. Cu toate acestea, costurile procedurilor judiciare sunt considerate a fi prohibitiv de ridicate. În România nu este disponibilă asistență judiciară pentru cauzele în materie de mediu¹¹⁸.

Acțiunea propusă

- Luarea măsurilor necesare pentru a se asigura că toate costurile acțiunilor în justiție care implică legislația UE în domeniul mediului nu sunt prohibitiv de costisitoare și sunt în concordanță cu cerințele dreptului Uniunii, precum și ale Convenției de la Aarhus.

Accesul la informații, cunoștințe și dovezi

Convenția de la Aarhus și legislația UE aferentă privind accesul la informații și partajarea datelor spațiale impun ca publicul să aibă acces la informații clare despre mediu, inclusiv cu privire la modul în care se pune în aplicare legislația Uniunii în domeniul mediului.

Pentru autoritățile publice, pentru public și pentru întreprinderi este extrem de important ca informațiile în materie de mediu să fie partajate în mod eficient și eficace. Acest lucru include raportarea de către întreprinderi și autoritățile publice și diseminarea activă către public, din ce în ce mai mult prin mijloace electronice.

Convenția de la Aarhus¹¹⁹, Directiva privind accesul la

informațiile despre mediu¹²⁰ și Directiva INSPIRE¹²¹ creează împreună un temei juridic pentru schimbul de informații despre mediu între autoritățile publice și cu publicul. Acestea reprezintă, de asemenea, partea ecologică a planului european de acțiune privind guvernarea electronică, aflat în derulare¹²². Primele două instrumente instituie obligații de a furniza informații publicului, fie la cerere, fie în mod activ. Directiva INSPIRE este un instrument inovator pentru schimbul de date electronice între autoritățile publice care pot avea diverse politici privind schimbul de date, de exemplu cu privire la posibilitatea ca accesul la date să fie gratuit. Directiva INSPIRE prevede un geoportal care indică nivelul datelor spațiale partajate în fiecare stat membru – și anume, date referitoare la anumite locații, cum ar fi datele de monitorizare a calității aerului. Printre alte beneficii, acesta facilitează obligațiile de raportare ale autorităților publice.

Pentru fiecare stat membru, accesul la datele privind mediul (pe baza a ceea ce prevede Directiva INSPIRE), precum și politicile de partajare a datelor („date deschise”) au fost examinate în mod sistematic.

Performanța României în ceea ce privește punerea în aplicare a Directivei INSPIRE ca un cadru care permite diseminarea activă a informațiilor despre mediu către public lasă loc de îmbunătățiri. România a indicat în raportul la trei ani de punere în aplicare a Directivei INSPIRE¹²³ existența politicilor necesare privind schimbul de date care să permită accesul și utilizarea datelor spațiale de către administrațiile naționale, administrațiile altor state membre și instituțiile UE fără obstacole procedurale, dar aceste politici nu au fost încă puse în aplicare pe deplin. Autoritățile publice din România sunt obligate să partajeze date spațiale între administrațiile publice în mod gratuit. Lipsa de resurse, de cunoștințe și de colaborare a întârziat punerea în aplicare. O actualizare recentă a cadrului juridic aferent infrastructurii naționale pentru informații spațiale, sprijinită de o finanțare adecvată pentru punerea în aplicare, ar trebui să remedieze blocajele existente și lacunele în punerea în aplicare.

Evaluările rapoartelor de monitorizare¹²⁴ emise de România și informațiile spațiale pe care România le-a publicat pe geoportalul INSPIRE¹²⁵ indică faptul că nu toate informațiile spațiale necesare pentru evaluarea și punerea în aplicare a legislației UE în domeniul mediului

¹²⁰ Uniunea Europeană, [Directiva 2003/4/EC privind accesul publicului la informațiile despre mediu](#).

¹²¹ <http://inspire.ec.europa.eu>

¹²² Uniunea Europeană, Planul de acțiune al UE privind guvernarea electronică 2016-2020 – Accelerarea transformării digitale a guvernării [COM\(2016\) 179](#) final.

¹²³ Comisia Europeană, Rapoarte INSPIRE .

¹²⁴ [Evoluția indicatorilor INSPIRE](#).

¹²⁵ [Raport de sinteză asupra resurselor INSPIRE](#).

¹¹⁸ A se vedea [Studiul privind accesul la justiție în probleme de mediu 2012/2013](#).

¹¹⁹ UNECE, 1998. [Convenția privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu](#)

au fost puse la dispoziție sau sunt accesibile. Cea mai mare parte a acestor informații spațiale lipsă constă în datele de mediu care trebuie puse la dispoziție în temeiul normelor de raportare și de monitorizare existente în legislația UE în domeniul mediului.

Ațiunea propusă

- Examinarea critică a eficacității politicilor sale privind datele și modificarea acestora, luând în considerare „cele mai bune practici”.
- Identificarea și documentarea tuturor seturilor de date spațiale necesare pentru punerea în aplicare a legislației de mediu și garantarea faptului că datele și documentația sunt cel puțin accesibile „ca atare” altor autorități publice, precum și cetățenilor, prin intermediul serviciilor digitale prevăzute în Directiva INSPIRE.